

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Capvt XVI. De obligatione Voti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

dantur, gratos se palato exhibebunt; cumque ex alia parte concedamus omnes solum esse veniale, propter parvitatem materię, tam exigua additione non violandam moraliter sic esse jejunium, videbitur aliqui. Quid, si neque hæc addantur sed meri vermicelli, & similes aqua costi comedantur?

Respondeo: quamvis hoc posterius sit concessu facilius, tamen utrumque puto esse contra ejusmodi votum. Ratio ducitur ex interpretatione communi sic votentium, qui dum jejunium vovent in pane, & aqua, solo pane se fore contentos promittunt, nisi expressè aliud intendat: at illa, quamvis ex simili farina, quā panis, compacta edulia longè aliud sunt in usu humano, quam panis. Illud facile indulgeo, ut panem possit quis aqua coquere; quia sic non se extrahit ab usitate panis: quare sicuti posset illum ad prunas assare, assatōque tunc vesci, quod nemo negat; sic poterit aqua elixare, elixatumque comedere.

Abstinentiā à Carnibus.

21. Qui vovit abstinere à carnibus, potest comedere lacticia, quia hæc non veniunt in communi loquendi more, nomine carniū. Propter eandem rationem, qui vovit abstinere à lacticiis, videtur posse carnibus vesci, & ita putat S. v. *Votum* n. 25. Sanchez *de cap.* 11. num. 46. Sed non assentior, quia ex communi hominum existimatione, qui à se prohibet lacticia, prohibet & carnes seu supponit carniū prohibitionem: & certè mirum esset, hominem tunc non posse comedere ova, posse gallinam tacite permittere (nisi expressè contrarium intendatur) in voto abstinentiæ à lacticiis, involvitur promissio abstinentiæ à carnibus, non verò contrā. De abstinentia carnis accessorie ad votum jejunii, vide n. 12.

§. VII. De Voto rei indeterminato.

1. **V**otum de materia indeterminata, sive primò quoad quantitatem ut: *Voveo elemosynam*, non designando quantam; sive secundò quoad qualitatem, ut: *Voveo dolium vini*, non decernendo ejus bonitatis, sive tertio quoad individuitatem, ut: *Voveo dare in elemosynam unum ex his duobus servis, hunc, vel illum equum, &c.* Votum, inquam, de re indeterminata validum est, & licitum; quia indeterminatum non tollit bonitatem materię, sed solum obligat votentem, ut illam decernat. Sed ecce difficultas, quia ratione ea determinari in ipsa executione debeat?

2. Dico primò, quoad priora duo, ita determinari debere, ut secundum regulam §. *precedente* datam, quantum minus potest, vovens gravetur, usum tamen loquendi, & voventis intentionem semper præ oculis habendo. Ita Valentia 2.2. *disp.* 6. *quest.* 6. *punct.* 4. *quest.* 3. Azor. 5. *parte.* lib. 11. *cap.* 20. *quest.* 2. & 10. Bonacina *tomo* 2. *disp.* 4. *quest.* 2. *de voto, punct.* 6. num. 12. & 31. alique. Poterit igitur minimam, infimamque, prout maluerit, eligere: Dixi (Vsum loquendi, & intentionem præ oculis habendo) per diligentem enim advertet, quod & Doctores advertunt l. *Nummis*, ff. *de legatis* 3. & nos *supra* §. lib. 1. *cap.* 3. §. 7. *Legatum*, & v. *Votum*, monimus in legatis; tacite ipso voto interdum determinationem involvi, verbi gratia, si calicem voveas, certè argenteum, non verò vilioris materię debes; quia ex usu loquendi, dum voves Calicem, pro Missa celebranda voves, qualis est ad minimum argenteus quoad cupam. Pari modo, si vovisti panem, oleum, &c. non potes quæcunque vilissima, sed quæ usui communi solent convenire.

3. Vinum pro celebrandis Missis vovit quidam dandum singulis diebus Patribus Capucinis, atque hoc Votum in hæreses transmissit: qui (ut allolet) sui genitoris pietatem oblitus, vinum dabant infimæ qualitatis: interrogatus ego de hæredum obligatione, eosdem monui, Votum Patris non servari, nisi bonum vinum, ac Sa-

cificio dignum ministrarent, hoc enim tacite promissit, ex communi more, Pater.

4. Dico secundò, quoad tertiam indeterminatorem individuatōis; posse voventem, quod libenter, eligere. Quia dum quis ita promissit, tacite voluit non unam partem determinatè promittere, sed liberè offerre, quam voluerit. Si quando alterutrum ex his ante electionem pateat, an, quod superest, integrè debeas, variant Doctores. Dividendum putant, Sanchez *lib.* 4. in *Dec.* *cap.* 13. num. 19. & Molina, *tomo* 2. *de iust.* d. 270. *vers.* quando res una; integrè dandum docet Bonacina *lib.* 4. *de voto*, q. 2. *part.* 6. num. 34. & Castro Palau *tomo* 3. *tr.* 15. *disp.* 1. p. 11. num. 26. illi, quia res remanens non erat tota addita: sed solum veluti pars; hi, quia sensus promissionis videtur hic: *Dabo equum*, v. g. *quem habeo ex his duobus*. Vtrumque probabile.

CAPUT XVI.

De Obligatione Voti.

1. **N**on obligat Votum, Primò, si cesset ex natura rei. Secundò, si ex lapsu temporis. Tertio, irritatione. Quarto, dispensatione. Quintò, commutatione, de quibus ea, quæ magis sunt necessaria, insequentibus explicabuntur.

§. 1. De cessatione Voti ex natura rei.

1. **C**essat veluti ex natura sua Votum, Primò, quando materia promissa, sive in re, sive secundum prudentem hominum æstimationem, diversa notabiliter sit. Ita Valentia 2.2. *disp.* 6. *quest.* 6. p. 4. *vers.* eo igitur modo, Sanchez *lib.* 4. in *Decalog.* *cap.* 2. num. 20. Ratio est, quia illam promissit vovens, non verò diversam.

An sint mutata circumstantiæ in eo, qui vovit castitatem, vel Religionem, si multos, vel aliquos annos vixit vxoratus; disputat amicissimus Tancreda, p. p. *q. mor.* tr. 3. *de voto, disp.* 1. *quest.* 51. an nimis benigne, qui legit, expendat.

Diversa autem fiet, quando notabiles difficultates superveniunt, vel de novo quid simile cognoscitur, ex parte ipsius materię promissæ; quare est periculum vitæ, honoris, gravis alicuius damni. Sic Suarez *lib.* 4. *de voto*, *cap.* 10. num. 1. tunc enim res videtur transire in alium statum moraliter diversum, quem vovens, nequaquam promissit.

Dixi (de novo cognoscatur) nam si, non obstante illo periculo cognito, adhuc vovisti, obligaris promissum, quia res pro te non est mutata: solum erit perpendendum, an honestum fuerit, cum eo vitæ verbi gratia, periculo vovere, atque aded, an votum valuerit: Sanè interdum valere, quando virtuti consonum est, tali periculo se exponere, certum est; ut accidit fortè Carthusiano, voventi, nunquam, ne in infinitate quidem, carnes comedere.

2. Cessat secundò, cessante causa finali, non verò impulsiva: sic Sanchez *loco citato*, num. 42. Azor. *parte* 1. l. 11. *cap.* 15. *quest.* 14. sine enim non subsistente, nec subsistit promissio. Quod si finis principalis sit duplex, videndum est, utrum divisibiliter, an indivisibiliter uterque fuerit intentus, & inde vigorem voti cognosce, ut *supra* *cap.* 13. n. 12. & 13. innuimus satis.

Hinc, si vovisti dare elemosynam Petro pauperi, & hic dives evasit: Si eandem vovisti ad finem impetrandi salutem absentis filio, & hic mortuus erat, quando votum emittebas; Si ad finem liberandi captivum à servitute, & hic non inveniatur fuisse captivus, vel ante tuum votum ad libertatem fugâ se vindicasse; Si ad finem ædificandi Ecclesiam, atque hæc propter hæreticos, v. g. inuencientes, ædificari non concedatur; ad nihil tenetis; siquidem causa finalis tui voti nequaquam subsistit.

Nota

propter commoditatem, vel quid simile: alio anno continuato tibi erit jejunandum, ut ex jam dictis patet.

21. Quid, si dubium sit; an vovens decreverit tempus in honorem diei, necne? Respondeo, tunc censendum esse cum Sanch. lib. 4. in Decal. c. 14. n. 38. ac si non decreverit in honorem. Ratio est, quia de voto certi sumus, dubitamus de tempore, ergo praevalere possessio voti: quare transacto tempore, adhuc obligabit.

13. Sed quid, si vocat quis se jejunaturum, v. g. die Sabbati, & certus quidem sit non Sabbathum quodcumque elegisse, sed determinatum, sit tamen dubius quodnam signatè fuerit? Respondeo cum Bonac. disp. 4. de voto, q. 2. p. 5. §. 1. n. 5. tunc jejunandum illi erit proximo Sabbato: quare, si votum fuit intuitu temporis, eo transacto non obligabitur amplius. Ratio est, quia ea videtur esse intentio vovens, sumpto exemplo à simili promissione humana, quae obligat proximo quoque tempore. *Item, qui Kalendis, in princip. ff. de verb. oblig.* Denique quando dicimus extinguere obligationem, vel te non obligari amplius ad votum, intelligimus, nec te obligari ad rem promissam, nec ad aliud opus ejus loco. Ita S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 3. q. 1. ad 1. Suarez lib. 4. c. 15. n. 7. quia vovens illam rem promissit, non aliam in eius compensationem, ut supponimus: atque hæc, de qua loquimur, non est commutatio, sed obligationis cessatio.

Ex his resolui sequens dubium: Antonia vidua vovit se daturam pauperibus totum suum Dotarium, quod mox sperabat recuperaturum ab hæredibus sui viri defuncti. Recuperavit non multò post dimidiam ejus partem alteram hæredibus dimisit bona fide, nil cogitans de voto. Et pone etiam fuisse mala fide, adeoque cum peccato, & quando advertenter disposuerit de re jam Deo dicata. Queritur tunc an habeat obligationem restituendi pauperibus, alterum tantum ejus, quod remisit?

Respondeo, non obligari. Solum, si mala fide remisit, cum potuisset non remittere, peccavit contra votum, peccato delendo per penitentiam. Ratio est, etuenda ex dictis: & in simili sic asserti Suarez lib. 4. de voto, cap. 16. num. 9. Si quis, inquit, soli Deo vovit dare Hospitali servum suum Petrum, & postea illum occidit, non tenetur ad aliquam compensationem: deberet enim esse aliqua restitutio æquivalentis valoris, vel alterius servi similis. Nemo autem dixit vinculum voti præcisè spectatum obligare ad restitutionem aliquam Deo faciendam. Et paulò post probat illam culpam, quando affuit, non esse contra iustitiam, sed contra fidelitatem, seu Religionem, & ideo non esse mirum, si obligationem restitutionis nequaquam pariat.

§ III. De Irritatione Votorum.

1. Ille dicitur votum irritare, qui tollit absolute, & sine timore reviviscentiæ obligationem voti cuiuscunque, sive futuri, sive præteriti, sive sola mente, sive etiam voce prolata: tollere autem eam solum potest is, à quo vovens dependet. Quoniam ergo dependentia, vel est quoad voluntatem, ut est filius, vel Religiosus, qui dependet à voluntate patris, & superioris: vel quoad rem promissam, ut est servus, qui quoad bona temporalia, quando non habet, nec habiturus est peculium proprium, dependet à Domino; ideo duplex est irritatio: alia scilicet directa, quæ est quando à Superiore, vel Patre tolluntur vota dependentia à sua voluntate: alia indirecta, quando tolluntur vota de rebus subjectis dominio alicujus. Et rectè quidem Pontius lib. 10. de marim. cap. 17. num. 22. notat, non esse necesse, superiorem quemcumque respectivè ad vota, quæ irritare potest, ea spectatim cognoscere: sic enim potest irritare: *Ego aufero à te quæcumque tua vota.* Non sic in dispensatione, vel commutatione; debet enim dispensans, vel commutans peculiariter vota cognoscere, ut causam dispensandi, vel æqualitatem commutandi perpendat: quæ expensio, ut dicimus, in irritatione non requiritur.

2. Directa irritatio semper est actus dominativæ po-

testatis: Indirecta potest esse etiam actus jurisdictionis, & ita quidem esset, si Pontifex prohiberet materiam ab aliquo promissam, prohiberet, verbi gratia, jejunium in die Dominica, quod quis vovisset, &c.

Porrò tractationem de votorum irritatione breviter, sed spero complete, hic dabo, subscribendo sequentem resolutionem.

Proponitur Casus.

3. Antonius tredecim annos natus duo emisit Vota: Alterum ingrediendi, perseverandique in Religione: Alterum dandi notabilem quandam elemosynam. Verum, eo egresso à pubertate, post annum scilicet decimum quantum completerem, Pater cum votorum filij consensu factus esset eadem irritavit: sed Antonius, cum dubitaret, an id liceret participaretque se reum esse nihilominus votorum, eadem sæpè ratificavit: nec multò post, mortuo Genitore, ingressus Societatem Jesu, atque anno decimo octavo suæ ætatis vota biennij de more nuncupavit: mox duobus post annis, nulla antea facta renuntiatione bonorum, & Societate, ipso petente, dimissus est, regressusque in sæculum matrem viventem invenit, itemque patrum tugorem suorum fratrum, immò & futurum eorundem Curatorem: Pater enim ex testamento constituit dictum Patrum administratorem, Curatoremque suorum bonorum omnium, donec filij, inter quos numeravit etiam Antonium, annum vigesimum quintum completerent. Antonius ergo multas difficultates, nec vulgares proposuit de prædictis votis, quas jam sigillatim subdo, & diluo.

Difficultas prima.

An Antonio per emissionem Votorum biennij Societatis Jesu, extincta fuerint vota precedentia.

4. Concedimus omnes, universa vota, tum realia, non acceptata tamen à tertio, tum personalia in sæculo, vel in Novitiu facta, extingui per professionem solemnem, sive jure Divino, sive Ecclesiastico; atque adeò, etiam commutandi intentionem non habeat proficiens, non obligari amplius ad illa vota. Ita D. Thomas 2. 2. quest. 189. art. 3. ad 3. Cajet. Azor. Sanchez, Lessius, alique apud Cast. Pal. tom. 1. tract. 16. de susceptione Religiosi status disp. 2. p. 8. n. 4. Ratio, cur tantà prærogativâ professio gaudeat, est quia in illa continentur eminenter quæcumque alia opera particularia fortè promissa; quare, qui se totum Deo in perpetuum dedicat, perfectissime solvit quæcumque ab ipso promissa illi fuerint.

Quoniam verò vota biennij Societatis Jesu non afferunt professionem solemnem, sed sunt simplicia, licet ex parte Pontificio novo verum constituent Religiosum, matrimoniumque irritent; idèò amplius querendum est, quid juris in casu nostro, quo Antonius non solemnem professionem, sed prædicta vota biennij nuncupavit pro quo.

4. Premitto primò, sive ab ipso vovente, sive à suo Superiore possit omnia prædicta in sæculo, vel Novitiu facta vota commutari in dicta vota biennij. Ita Layman lib. 4. tr. 4. cap. 8. num. 30. Castro Pal. ibidem num. 5. alique ab eodem citati. Ratio est, quia commune est omnibus, ut infra dicitur, quemlibet posse votum suum in melius commutare: at assumptio Religiosi status per dicta biennij vota, cum æqualeat ex parte vovens, professioni solemni; melior est, quàm sint quæcumque alia vota sæculi.

Hac autem commutatione facta, jam non amplius vota precedentia obligabunt; quia vota semel irritata, dispensata commutata, quando observantur conditiones, sub quibus expedita fortè fuit dispensatio, vel commutatio, non amplius obligant, sed solum obligat materia subrogata. Vnde, si sine culpa quis ita commutatus à Societate dimittatur, non amplius vota sæculi ipsum urgerent. Dico cum Sanch. lib. 5. in Dec. cap. 5. num. 55. sine

Molin. tom. 1. de instit. d. 240. Anton. Gom. l. 47. *Tutor*, num. 1. & passim. Jurisconsult. Ratio est, quia circa hæc jus ipse non habet disponendi: esto de aliis, in quibus est sui juris, disponere, atque adeo vovere sine dependentia possit.

12. Hinc non solum elemosynam dicto tempore promissam ex bonis ad patrem spectantibus, sed longas etiam peregrinationes, diuturnam à domo absentiam, jejunia immoderata, & longas orationes, quibus domus perturbatur, vel quibus filius infirmari timetur, potest irritare pater dicto filio puberi. Contra vota Religionis, Castitatis, & dandæ elemosynæ ex suo peculio irritare non potest. Sic Sanchez lib. 4. in Decalog. cap. 35. idem est in voto de frequentandis Sacramentis, de jejuniis, orationeque moderatis; deque similibus eodem dicto tempore promissis: quæ cum nihil præjudicent patriæ potestati, irritare non valet pater: quia in his sui juris est pater.

13. Nota posse à patre fieri irritationem, etiam contradicente filio: quia patria potestas non dependet in suo usu à filij voluntate. Nec obstat commutationem voti non posse intentari invito vovente: non obstat, inquam, quia in commutatione vovens acceptare debet materiam subrogandam, ad quod requiritur consensus vovantis: quod non est in irritatione: nam propterea probabile etiam reputatur cum Castro Pal. disp. 2. citat. p. 4. num. 6. contra Suarium lib. 6. de voto, cap. 1. num. 13. ex gravissima causa posse dispensationem voti tradi invito; quia liberam habet Prælati potestatem dispensandi; nec à subdito dependentem, licet necessario, non nisi ex rationabili causa, exercendam.

14. Quæres. Requiriturne causa, ut prædicta vota irritet Pater; Respondeo, quamvis aliqui, ut Lessius lib. 2. cap. 40. disp. 12. num. 70. & dub. 3. num. 76. Layman lib. 4. tract. 4. cap. 7. num. 18. causam requirant, asserantque sine illa tam irritantem patrem, quam filium irritationem petentem, peccare venialiter: aliqui verò id negant; ut Azor. p. 1. lib. 1. c. 7. q. 1. citans Sylvest. Angel. aliisque Basil. de Pont. de matrim. cap. 17. num. 22. video tandem utrosque Doctores quoad praxim esse concordēs: fatentur enim & illi causam ad excusandum à quacumque culpa, eam unam sufficientem esse: quia scilicet gravatum se filius voto sentiat, cum igitur tam modica causa sit satis moraliter loquendo, culpa semper evitabitur. Sic Sanchez lib. 4. in Dec. cap. 24. n. 15. p. 16.

15. Quid, si pater concessit licentiam vovendi, vel votum filij confirmavit, licetne valebit deinceps irritare? Negativam sententiam sectantur Lessius lib. 2. cap. 40. disp. 10. num. 76. citans Cajet. & Panor. Suarez lib. 6. de voto cap. 8. num. 7. sed probabiliorē esse affirmativam puto cum Sanchez lib. 3. in Decalog. cap. 27. num. 18. & 21. & Layman lib. 4. tract. 4. cap. 7. num. 17. quia per licentiam concessam non se pater privat, nec se privare potest potestatem, quam à natura, vel à jure habet irritandi. Vnum limita: nam si votum sit reale, paterque per licentiam concessam filio illud emittendi, tacite, vel expresse rem promissam filio donavit, ut per totam de ea disponderet non posset revocare, quia eam à suo dominio jam abdicavit. Si pater promissit non irritari an adhuc possit dicam mox num. 37.

16. Ex dictis collige Patrem tunc potuisse Antonio irritare prædicta vota: quia nulla sua licentia fuerunt emissa. Si ergo eorum legitima ratificatio subsēcuta non est, (de qua tamen mox) liber à votis est filius.

Difficultas tertia.

An Tutor, vel Curator, &c.

17. Tutor, dum Tutoris officio fungitur, potest omnia pupilli vota facta in impubertate irritare, quæ potest pater, ejus enim loco succedit. Ita Castr. d. d. 2. p. 7. num. 6. ex communi sententia. Idem jus est in Curatore quoad vota facta consermentia ad bonum temporale, vide

cap. culpa nam si cum culpa, tunc teneretur, vel iterum irritare, vel prioribus votis satisfacere. Sicut enim pro Religiosa ita & vota biennij imbibunt conditionem perseverandi, quantum est ex se, in Religione, non perseverandi, non observat. Ergo quis ex culpa sua non perseverat, non observat, non imbibunt conditionem: ergo non ponit materiam subrogandam: ergo obligatur reverti ad priora vota, vel certe iterum ingrediatur Religionem, nam sic iterum subrogandam materiam apponet.

Permitto secundo, ex vi dictorum votorum diem, vel diem commutationem non extingui, sed solum suspendi: Ita idem, loco citato. Ratio est, quia hæc prerogativa conceditur professioni solemnij, non voti biennij vera professio solemnij non Religio: at vota biennij vera professio solemnij non Religio: & merito in Can. 2. pr. Congregationis Societatis id est explicatum est, dum ibidem dicitur: *Revertenti in eandem revolvitur vota, illamque iterum obligare.*

Nota autem ad commutationem explicatam num. 5. requirit ipsius vovantis, vel superioris intentionem: non enim commutatur vota sine voluntate ejus, qui commutat: At ad suspensionem sequatur veluti ex natura sua requirit, cum ea suspensio sequatur veluti ex natura sua ad ejusmodi status assumptionem.

8. Ex dictis collige, resolutionem propositam difficultatis: Nam quia audiui Antonium suorum votorum commutationem nec intendisse, nec à Superioribus habuisse: ideo ejus vota in seculo emissam, si non fuerint à Patre legitime irritata, suspensa solum fuerunt per vota biennij: quare per regressum ad seculum reviviscant, & iterum faciant, necesse est.

Difficultas secunda.

An Pater poterit Vota Antonij irritare?

9. Dico Patrem potuisse licite, & valide, dummodo Antonius egressus à pubertate vota legitime non ratificavit. Ita Doctores mox citandi, & passim. Ratio est, quia propter dominativam potestatem, qua potest in filium legitimum, immo & in illegitimum: Vide Castro Pal. num. 3. tract. 15. disp. 2. p. 7. n. 5. quando tamen pro hoc non addit tutor; de qua tamen vide infra lib. 5. cap. 3. §. 1. n. 12. vota omnia filiorum impuberum (ide est, in foemina usque ad duodecimum annum, in masculis usque ad decimum quartum completos) vota, inquam, impuberum habent imbitam hanc conditionem si Pater consentiat, vel non contraadiat. Id quod recte, si ex jure nature, si ex jure Ecclesiastico, dispositum est, ut imbecillitati ejus ætatis consulatur. Si ergo Pater libere hanc conditionem non ponet, jam omne votum corrumpit: Nec solum potest Pater hæc vota irrita reddere, dum adhuc filius impubertatem tenet: sed etiam quocumque tempore post adeptam pubertatem, quia semper militat ratio, quod ea vota fuerint nuncupata tempore ætatis impubertatis. Ita Cajet. Navarrus, Sanchez, Lessius, Bonacina, Suarez, Valentia, aliique apud Castro Pal. loco citato p. 4. num. 5. contra Sotum Arag. aliisque ab eodem citatos.

10. Extenditur hæc patris potestas ad prædicta omnia vota in impubertate emissam, licet implenda tempore pubertatis, seu implenda, quando filius fuerit sui juris. Verbi gratia, ad vota, quæ nunc puer undecimum annum agens emittit de elemosyna dandâ, de jejunando, de peregrinando, etiam quando ipse erit grandior, quando sua bona possederit, &c. Ita Sanchez lib. 4. in Decalog. cap. 29. num. 3. quidquid dicat Castro Pal. d. p. 3. §. 4. num. 2. Ratio est, quia irritativa hæc potestas fundatur in imperfectione, quæ puer votum emittit: at hæc vovendi imperfectione jam adfuit tempore, quo ea vota fuerunt emissam.

11. Extenditur item ad aliqua vota facta à filio post pubertatem, si tamen adhuc sit sub potestate Patris: Ita idem apud eundem Castro Pal. d. p. 2. §. 7. num. 9. hæc autem sunt omnia, & sola vota, quæ præjudicant dictæ patri potestati, Quandonam ab hac egrediatur, vide

vel præjudicantia gubernationi domus: ita Sanchez lib. 4. in Decalog. cap. 35. num. 69. alios citans in hoc enim Patris & Tutoris vicem subit Curator, dum Curatoris munus obit. Tutor autem datur pupillo usque ad 14. annum completum: Curator datur minori, id est, dicto anno 14. usque ad 25. item completum. Quam difficultas de Tutore, vel Curatore superveniente, videatur num. 42.

18. Quid, si sint plures Tutores, vel Curatores? Respondet cum Bon. d. 4. q. 2. p. 4. §. 7. n. 24. sine, quemlibet ex his posse: quia hæc potestas iis convenit ratione officij, nec videtur concessa dependenter à socio.

19. Sed insurgit difficultas, An Curator irritare valeat Minoris vota etiam personalia, tempore impubertatis emissa: Negandum enim inde visum fuit Suarez tom. 2. de Relig. lib. 6. de Voto, cap. 6. num. 24. & 25. quia Curator non succedit loco patris in totum, perinde ac succedit Tutor; sed solum in administratione bonorum Dico tamen cum Sanchez lib. 4. in Dec. c. 50. n. 51. probabile esse posse, quandiu est in communione: quia esto directe, & principaliter datur Curator in prædictum finem: datur tamen etiam secundo in filij personam.

20. Ex his vides patrum Tutorem, seu Curatorem valuisse Antonij vota irritare, nisi tamen votum Religionis confirmasset post pubertatem, de qua ratificatione mox. Dico (votum Religionis) nam alterum de elemosyna danda, etiam si Antonius ratificasset ante annos 25. cum fuerit reale, nec factum ex licentia patris, ut supponimus, potuisset à Curatore patruo usque ad 25. annos, ut modò diximus, irritari.

Difficultas Quarta.

An Mater, &c. Vbi, an Socer, &c.

21. Certum est ex Suarez lib. 6. de voto, cap. 6. num. 21. & passim, vivente patre, vel hoc mortuo, seu longissime agente, si tamen existimat Avus, Tutor, vel Curator filij, nihil Matrem posse circa irritationem votorum ejusdem sui filij: quia Mater nullam tunc in filium potestatem habet. Si verò omnibus illis sit filius destitutus, certe succedit Mater, & hac deficiente, Avia, poteritque vota filij in impubertate facta irritare, dum filius est impubes. Ratio non est, quia Mater tunc sit Tutrix, supponimus enim illam non esse Tutricem, licet Tutelam filij possit perere à Jure, sed est, quia de jure naturæ est, & tunc Mater, vel Avia impuberem filium, loco Patris gubernet, sitque Tutoris loco.

22. Duo hic sunt controversia. Primò. An Mater, quæ nec Tutrix, nec Curatrix sit possit, Patre, Avoque demortuis, vota filij emissa in impubertate irritare, non solum quando filius impubes, est, ut modò dixi; sed etiam postquam filius adeptus est pubertatem usque ad annum 25. dum scilicet est Minor, & non emancipatus. Ita Molina, Covar. alique apud Suarez loco citato, cap. 5. num. 1. Negat Sanchez lib. 4. in dec. cap. 30. num. 17. quia Matri, inquit, non concedendum est, nisi quod conceditur Tutori, At Tutor circa vota pupilli facta in impubertate nihil potest, ubi pupillus ab eadem egressus est. Addit Castro Palaus tom. 3. tract. 15. disp. 2. part. 7. num. 15. idemque Sanchez, hujus rei rationem esse, quia in jure §. Femina, instituitur de adoptione, Mater nullam habet potestatem neque in personam, neque in bona filij impuberis.

23. Sed certè probabile etiam iudico cum Sayr. in Clavi, lib. 6. cap. 14. num. ult. Sæ v. Irritatio, num. 1. posse, & ea prorsus ratione, quæ posse diximus num. 17. Curatorem. Ratio est, quia valde rationi consonum est, ut sicut Mater, aliis deficientibus, subintrat in Tutoris locum, ita etiam sic loco Curatoris: ergo eidem officia Curatoris non sunt deneganda. Ad ea, quæ contrà afferuntur, nego Matri non esse concedendum, quod conceditur Curatori: Nego, inquam, quia ejus loco ipsa succedit unde quantumvis Tutor omni privetur potestate in pu-

illum, quando hic, pubertatem acquirit, non tamen omni, privatur Mater, quia Tutor relicta tutela, non eo ipso subintrat in officium Curatoris, subintrat modo dicto Mater, Ad jura in contrarium, dic ea loqui de Matre, ut Mater est, non verò quando jure naturali in ea munera subintrat; vel loqui de rebus pertinentibus ad usum politicum, non verò spectantibus ad conscientiam. Ita Sanchez lib. 4. c. 30. n. 15. Cast. l. c. n. 7.

24. Vult item advertere discrimen non vulgare, quod num. 12. innui. Nam Pater potest irritare impuberis vota (intellige ex supradictis à num. 95. non confirmata post pubertatem) semper, etiam post longissimos filij annos, etiam post emancipationem, at Mater solum usque ad 25. annum filij non emancipati. Ratio est, quia vota impuberis propter ejus modicam discretionem censentur facta sub conditione, si Pater non contradicat, ut supra vidimus; cum ergo Pater semper talis remaneat, etiam post emancipationem, semper poterit irritare: At verò cum Mater, ut & Tutor, & Curator, irritent loco Patris, tamdiu poterunt irritare, quandiu illius loco substituntur, hoc est, Tutor usque ad annum 14. filij, Curator usque ad 25. ejusdem non emancipati.

25. Secundò. An Mater filio minori prædicto possit irritare vota realia de bonis temporalibus, vel vota præjudicantia gubernationi domus, emissa tempore pubertatis? Certe plerique cum Suarez lib. 6. de voto, cap. 5. Sanchez lib. 5. cap. 35. num. 77. neque hæc realia, neque quæcunque alia emissa in dicto pubertatis tempore, posse, quia filius pubes nullo modo est sub Matris potestate, nec quoad se, nec quoad bona sua. Sed certè probabile est cum Sayr. in clavi. lib. 9. cap. 10. num. ult. Sæ v. Voti irritatio num. 1. posse realia, vel præjudicantia; quia ex modò dictis Mater in hoc casu succedit loco Curatoris; ergo non est illi denegandum, quod ex omnibus Curatoris conceditur. Ita Suarez l. c. cap. 6. num. 21. Bonac. disp. 4. q. 2. p. 7. §. 2. n. 25. sine.

26. Ex his colligere potuisse genitricem, si non adfuisset, Curator, & filius non ratificasset, eidem filio consulere: sed, quia Curator adfuit, nihil Mater potuit pro filio.

27. Inquires obiter: Socer potestne vota irritare Generi carnis Patre, Matre, Tutore, Curatore, &c. Respondet, Socerum tunc subintrare loco Patris, atque adeò posse, docet ex N. Otterico Pater Tancredi de Relig. tom. 1. disp. 16. num. 6. sed id mihi difficile est; ipse autem promittit se hoc probatum, cum de Votoaget tom. secundò, de Religione quem molitur: expectemus ergo, donec videamus probationum vires.

Velim etiam expectes solutionem illius difficultatis, An Avus, vivente Patre, votum impuberis Nepotis irritare possit: De qua re dicam, Deo favente, lib. 5. infra, c. 2. §. 6. n. 14.

Difficultas quinta.

An Superior Religionis, &c.

Quoad Vota emissa in Religione.

28. Superiores possunt suis Religiosis omnia vota nuncupata in Religione etiam non impediencia ipsorum gubernationem irritare, præter vota constituenta statum Regularem, illique annexa, & præter votum assumendi strictiorem Religionem. Ita S. Thom. 2. 2. quest. 88. art. 8. ad 3. & 4. Layman. lib. 4. tract. 4. cap. 7. num. 6. Bonac. d. 4. q. 2. p. 7. §. 2. num. 26. alique apud ipsos, Ratio dicti est, quia assumpto eo modo vivendi, & obediendi in Religione, conveniens fuit, ut subditorum voluntas in totum à Superiore regeretur. Ratio exceptionis primæ est, quia quæ statum Religiosum constituent, sunt fundamentum talis potestatis in Prælato: ergo si hæc irritari possent, ipsum fundamentum potestatis se ipsum everteret, quod est impossibile: cum Superior potestatem non habeat, suam potestatem, & ea quæ potestati adherent, destruendi, Ratio denique secundæ exceptionis est, quia in hoc subditi ex sacris Canonibus c. licet, de

Regularibus, sui iuris sunt, nec à Superioribus impediuntur. Petes, vota facta tempore, quo quis est Religio-
sus, implenda, quando non est amplius subiectus, v.g.
quando est creatus Episcopus, possuntne superiores
impedire? Respondeo, de hoc dicitur *infra*, cum de servo-
rum, et de quibusque votis.

30. Nominem autem Superioris hac in re veniunt.
Primo Summus Pontifex. Ita Valent. 2. d. 6. quæst. 6. p. 6.
Secundo, quilibet enim Religiosus, per votum obedi-
entiae, quod est capiti omnium Religiosorum sub-
iectum, unde videtur Pontificem posse quidem dispensare
in votum non Religiosorum vota, non verò directe in
Religiosorum vota, quia potestas irritandi ortum habet ab obedi-
entia, quod non omnes Fideles emittunt: at facul-
tas dispensandi consequitur ad potestatem jurisdictionis
potestatis, cui omnes iidem Fideles subijciuntur. Dixi
autem, propter illud quod docui §. 3. n. 2.

31. Secundò, Generalis, Provincialis, Prior seu
Receptor hoc est, Superior localis, & quicumque habet
absolutum regimen Conventus: hi enim jurisdictionem
habent sufficientem in subditis.

32. Tertio, Abbatissæ in valde probabili opinione.
Ita Sanch. l. c. 33. n. 19. Suar. l. c. fin. subditæ enim imi-
tatur votum obedientiæ Abbatissæ, sicuti subditi Prae-
latis: quod quid sentiant Azor. p. 1. lib. 1. c. 17. q. 3. Castr. l. 1.
c. 17. qui solum Abbatissæ concedunt posse irritare vo-
tum præjudicantia gubernationi domus.

33. Nominem autem subditorum veniunt. Primo, di-
recti, profecti solemniter. Secundo, ij, qui vota biennij
emittunt in Soc. Jesu Suar. l. 6. de voto, c. 7. n. 20. Sanch.
l. 4. in Dec. c. 33. n. 24. quia hi sunt verè Religiosi, atque
ex parte sua omnino Superioribus subiecti. Id autem in-
terdixit de votis factis in Societate, nam de factis in sæ-
culo, non ita ut n. 6. diximus.

34. Non verò veniunt, Primo Novitij. Sic Suar.
Sanch. aliique apud Castr. l. c. 10. quia nondum votum
obediendi Religioni emisissent, quamvis particularia
quæcumque vota emisissent. Neque obstat Novitios in
familiaribus reputari Religiosos, ut diximus *supra*, lib. 2.
cap. 1. nam tales reputantur, ob privilegia, ad potestas
irritandi, de qua hic agimus, fundatur in potestate do-
minativa, quæ Superioribus competitratione voti obe-
dientiæ Religioz, à subditis emissæ.

35. Secundo, nec Religiosi creati Episcopi, sic Ca-
str. Pal. *ibid.* c. 3. n. 7. Tertio, nec dimissi perfectè in sæ-
culum, quia sic Praelatis Regularium jam amplius non
esse subditi supponuntur. Hinc vota facta à Religioso
tempore, quo Religiosus est, non possunt irritari tem-
pore, quo exemptus fiat à talis Superioris subjectione;
non enim non remanet Superior respectu illius. Non ita
in Patre respectu filij; quia is remanet semper Pater, ut
supra vidimus.

36. Una superest difficultas: Quid enim dicendum
si de licentia, vel tacita, vel expressa Superioris factum
sit votum? Respondeo tribus dictis, quæ proportiona-
liter sunt communia Patri respectu filij, & omnibus, qui
irritare vota aliquorum possunt. Dico primò: Si Gene-
ralis dederit alicui votandi licentiam, non potest deinde
illud votum irritare Provincialis, & Superior localis; Si
dederit Provincialis, vel dictus Generalis, nec item po-
tuit localis Superior. Ita Suar. l. 6. de voto, c. 8. n. 1. Sanch.
l. 4. in Dec. c. 37. n. 2. Ratio est manifesta, quia Superiore
majore contentiente, non valet minor Superior valide
contradecere. Quod si licentiam concesserit Superior
equalis, etiam cum promissione eam non revocandi, po-
terit equalis, successor: v.g. dedit licentiam Pro-
vincialis, poterit Successor Provincialis; dedit Receptor,
poterit Receptor, qui succedit. Ratio est, quia successor
numquam amittit suum jus.

37. Dico secundò, idem Superior, qui dedit vove-
di licentiam, vel promissit non revocaturum, irritare
quidem valide adhuc potest; ita idem: sed nisi causa ex-
cuset, peccabit eo pacto, quo mox n. 37. & 38. dicemus.
Ratio est, quia per illam licentiam, vel promissionem non

se abdicavit, immò nec abdicare se potuit sua potestate;
& ex alia parte, cum id sit saltem contra fidelitatem, ali-
qua ex culpa, quam tamen non potest rationabilis cau-
sa non excusare.

38. Dico tertio. Irritare, vel irritationem petere
contra promissionem datam de non irritando, non videri
nisi peccatum veniale. Ita Castr. *irrit.* l. 5. d. 2. p. 3. §. 2. n. 9.
(esto communior Sententia doceat ex se esse mortale. Ita
Cajet. Arag. Laym. Sanch. aliique apud Castr. l. c. n. 8.) Ra-
tio est, quia tota qualitas hujus culpe consistit in infide-
litate, & quadam levitate, seu inconstantia, quæ concess-
io promissa sine causa revocetur: at infidelitas, & in-
constantia, nisi aliud grave addatur contra Justitiam, vel
Religionem, non obligat ad mortale: ergo, &c. Fateor
tore ex genere suo mortale, si id Superior cum juramen-
to promississet: sed certè id non esset mirum, quia tunc
aderetur perjurium contra Religionem.

39. Dixi (contra promissionem) nam si Superior
solum licentiam dedisset nullam addendo promissionem,
peccatum non committeret illam revocando, atque adeò
votum irritando. Sic Castro Pal. *ibid.* num. 4. quia licentia
absolutè concessa semper intelligitur sine præjudicio ju-
ris proprii, & quantum minus potest ledere propriam po-
testatem.

40. Ex dictis habes casum nostrum, hic non habere
locum; quia Vota Antonij, de quibus est disputatio,
non fuerit emissæ tempore Religionis, sed in sæculo.

Quoad Vota emissæ ante subjectionem.

40. Dico primò. Vota facta in sæculo, vel in Novi-
tatu, uno verbo, ante ingressum Religionis, atque
adeo ante subjectionem (sed non ætate pupillari, de his
enim mox) nequeunt irritari à Superiore. Sic Castr. l. 3.
rr. 15 d. 3. p. 3. §. 5. n. 1. Ratio est, quia non fuerunt facta
sub conditione beneplaciti superioris. Hæc igitur vota
extinguntur quidem ipsius professionis vi, & suspendun-
tur per vota biennij, Societatis Jesu, ut nuper diximus,
non verò à superiore irritari valent. Illud adde, quòd si
ejusmodi vota nec extinguerentur, nec suspenderentur
modo dicto, adhuc possent suspendi à superiore ea, quæ
ipsius gubernationi nocerent; Ita *ibid.* quia per potesta-
tem, quam acquirit vi voti obedientiæ, potest omnia
præjudicantia bono regimini propellere.

41. Dico secundò. Vota facta ante Religionem à
pupillo ita potest Superior irritare, sicut potuisset Pater,
vel Tutor, vel Curator, Ratio est, quam breviter innuit
Lessius lib. 2. cap. 30. d. 15. n. 93. his verbis: Si Novitius in
sæculo, vel in Novitatu emisit vota in ea ætate, in qua Pa-
ter, Tutor, vel Curator potuisset ea irritare eadem poterunt
etiam à Praelato Religionis irritari, cum in illorum potestatem
succedat, ut Sanchez, lib. 9. de matr. d. 4. n. 4. notat.

42. Petes: Si pupillus carens Patre, Tutore, Cura-
tore Matre, &c. voveat, & deinde detur ei à judice, Tu-
tor, vel Curator, possintne hi vi autoritatis superven-
ientis irritare ejusmodi pupilli vota ante subjectionem
facta? Nam si possunt, confirmatur nostra doctrina, quòd
possint etiam superiores. Respondeo, Non posse docet
Castro Palaus, quia tale votum non fuit emissum tempo-
re subjectionis. Sed profectò mihi hoc difficile videtur;
censeo enim posse. Ita *ibid.* in 2. ed. quia ea vota semper
supponuntur facta cum minori discretionem, atque adeò
esse irritabilia: unde ex juris interpretatione censetur
fuisse emissæ sub conditione beneplaciti Patris, vel ejus
locum tenentis, si quando existeret: bene igitur ex hoc
confirmatur nostra doctrina, cum Superior loco illorum
succedat. At idem sit in servis, & uxore, dicam n. 52.

43. Ex dictis habes, superiorem Societatis Antonij
providere potuisse, ejus vota facta, dum in sæculo im-
pubes versaretur, irritando; sed quia non irritavit, alia
via querenda est.

De Servorum, & Conjugatorum Votis.

42. Ut hac occasione tota materia de irritatione
Votum agitur, digrediamur tantisper ab Antonio,
& servorum, conjugatorumque vota consideremus.

Vota

45. Nomine servi non intelliguntur ij, qui mercede conducti serviunt; sed qui verè sub dominio alicujus sunt.

Ea autem sola horum vota irritanda sunt, habent Domini, quæ ipsorum servitio obstant: ita DD. cit. & communiter. Ratio est, quia in ea tantummodo potestate dominativa fruuntur in servos. Hinc votum Castitatis, moderatæ Orationis, Sacramentorum frequentationis: danda elemosynæ de proprio peculio, irritari non possunt: quia in his est sui juris servus, nec communiter a observando, Domini obsequio nocet. Contra, Votum Religionis, longæ peregrinationis, elemosynæ de pecunia, quæ sub servi absoluto dominio non est, potest propter contrariam rationem Dominus irritare. Quid dicendum, si hæc vota emittantur cum licentia Domini, docemus n. 53. cum exceptione afferenda n. 55.

47. Vota item horum emissa tempore, quo sunt servi, sed implenda tempore, quo soluti erunt à servitute, non possunt Domini irritare. Ita iidem passim, quia talia vota nunquam Domino præjudicant: non enim præjudicant tempore, quo emittuntur, cum nunc executioni nihil mandetur, neque tempore, quo implebuntur, quia tunc extra Dominorum jurisdictionem sunt servi, ergo, &c.

47. Pari modo vota ante servitutem emissa, non possunt Domini per potestatem supervenientem irritare: sic Azor. p. 1. l. 1. c. 17. p. 2. n. 10. alique quia hæc vota, ut potè, quæ omnem vim obligandi perfectè & sine conditione ante servitutem habuerint, non censentur facta à beneplacito futuri Domini, atque adeo non subjacent supervenienti potestati: nisi in quantum eorum executio Domini obsequio fortè præjudicet; quare solum tunc suspendi poterunt, non aboleri; & nisi in ea casu, quem ponam n. 52.

Quando servus est uxori, non vero Mariti, an subdatur quoad prædicta vota ipsi uxori; cum sit ratus casus, vide apud Fagund. n. 2. præc. Dec. lib. 2. c. 39. à n. 15.

Vota Vxoris.

48. Vota præjudicantia Marito, quæ Vxor, dum est in matrimonio, emittit, posse ab ipso irritari, docemus universi, apud Sanch. lib. 9. de matr. d. 3. n. 7. & 39. n. 4. & lib. 4. in dec. c. 43. n. 3. id requirente ipso matrimonij contractu: at non præjudicantia, ut votum moderatæ Orationis, observationis Præceptorum, frequentationis Sacramentorum, &c. eodem tempore facta, non possè, docent nonnulli. Ita Navar. Azor. Sayr. Bonac. Laym. Less. alique cum Castr. t. 3. tr. 15. d. 3. p. 6. m. sed puto probabilissimum, posse, cum Sanchez l. c. probabile dicunt Bon. & Less. apud eundem Castr. Pal. n. 1.

Ratio est totalis subjectio, quam propter bonum regimen domus, ac propter pacem, concordiamque habere debuit Vxor erga Virum, qui caput est mulieris unde semper censentur ejus vota emitti sub conditione: Si vir non contradixerit. Sanchez excipit Votum Religionis, quando id impleri potest ab uxore, conjuge in vivo, ut viro adulterante, &c. Merito quidem, in hoc enim Vxor non subditur Viro.

49. Si uxor, dum viro conjuncta est, aliquid vovet implendum post matrimonium dissolutum, vel implendum sub conditione, quæ post matrimonium dissolutum ponenda expectetur, posse etiam à marito irritari puto. Ita Sanchez lib. 4. c. 3. n. 17. Ratio est, quia ipse potest solvere omne vinculum, quod suscipit mulier, dum est sub ipsius potestate, tale autem est, ut supponimus; hoc votum.

50. Vota ab uxore emissa ante matrimonium, sed implenda dum matrimonium viger, seu universaliter vota emissa ante subjectionem, implenda tempore subjectionis, suspendi à marito, quando ipsi sunt præjudicantia, non irritari possunt: Ita Nav. c. 12. n. 65. Sylv. v. Vot. 4. quæst. 2. d. 1. Sanch. lib. 4. in Dec. c. 3. n. 9. alique apud ipsum. Ratio est eadem, quam diximus modo, cum

de servis num. 47. Inter emissa ante matrimonium, numerata emissa constante legitimo divortio; tunc enim in his votorum obligationibus suscipiens libera est uxor, & non subiecta, quare suspendi poterunt, si marito reconciliato præjudicent, non irritari.

51. Vota ab eadem emissa ante matrimonium, sed implenda post matrimonium dissolutum, puto non posse à marito irritari: quia hæc nullo modo pertinent ad maritum præsentem, cum sint facta ante, & sint implenda post ipsius potestatem, ut quid simile diximus de Religiosis à n. 40.

52. Illa exceptio pro votis uxorum, imò & servorum, est notatu digna: probabile enim est, vota personalia feminae, vel servi, facta in impubertate, vel realia facta, dum minores sunt, posse irritari à superveniente marito, vel Domino. Ita Less. lib. 2. c. 40. d. 15. n. 92. Sanch. lib. 9. de matr. d. 4. n. 4. & 5. Ratio est, quia Maritum, & Dominum succedere uxori, & servo, vice parentis, vel Tutoris, Curatorisve, quando ij ordine prædicto non adfuerint, non est improbabile.

53. Si votum uxoris emissum fuerit de licentia viri, poteritne deinde à viro irritari? Idem quæri potest de servo. Respondeo cum Castr. t. 3. tr. 15. d. 2. p. 3. §. 2. n. 6. si mera fuit licentia, poterit: quia præsumitur potest ad suum beneplacitum, ut nimirum quantum minus data, sibi præjudicaverit, ut si addita est promissio non revocandi, adhuc valide poterit irritare in nostra sententia vir. Ita ibid. (nam de Domino respectu servi dicam mox num. 55.) quia semper remanet caput uxoris, nec cedere hinc juri capitis, quod habet, potest. Dico, valide; nam, ut vixit peccatum utique in mea sententia veniale requiritur causa. eo modo, quo supra diximus de Religiosis, n. 37.

Vota Mariti.

54. Vxorē posse solum irritare vota Mariti, matrimonij tempore emissa, sibi præjudicantia, ut longæ peregrinationis (excipiunt Doctores, & Castr. l. c. d. 2. p. 6. n. 9. Less. ibid. Hierosolymitanum in Terræ Sanctæ subsidium, vel contra hæreses, & infideles) castitatis, immoderatæ elemosynæ in damnum familiæ, &c. docet communis, & vera sententia. Ita Less. lib. 2. c. 40. d. 15. n. 98. in 2. edit. & merito: quia vir non subijcitur quoad voluntatem uxori, sed solum quoad materiam promissam; si, sit matrimonio præjudicans. Inter hæc præjudicantia vota merito numerantur, Suar. lib. 6. de voto, c. 4. n. 8. & 12. Less. lib. 2. c. 40. d. 15. n. 98. Bon. d. 4. q. 2. p. 7. §. 2. n. 17. immoderatam abstinentiam, nimias preces, similiaque, mutuiam habitationem, reddendique debiti obligationem impediens, nam propterea addunt, posse etiam irritare votum de susceptione habitus Eremitæ, seu tertij Ordinis S. Francisci, quia ob horrorem vestis (aiunt) retraheretur uxor à debiti petitione. Vota mariti emissa ante matrimonium, posse item ab Vxore dumtaxat suspendi, si sunt præjudicantia, colligi potest ex dictis.

55. Sed quid, Votum mariti factum cum licentia uxoris, poteritne ab eadem irritari? Respondeo cum iidem ibid. si dedit uxor meram licentiam, posse; quia, ne sibi plus nimio præjudicetur indicatur dedisse ad suum arbitrium. At si promissit non revocare, irritare nec licet, nec valde potest. Sic ibid. Ratio est, quia ideo uxor potest vota quædam mariti irritare, quia sibi sunt præjudicantia: at per promissionem non revocandi à marito acceptam, ejusmodi præjudicio uxor cessit: ergo, &c. Confirmatur, quia iidem docent Doctores cum Sanchez lib. 4. in dec. c. 27. num. 21. fin. Castr. ibid. de dominio respectu votorum servi, si quando Dominus concessit ei licentiam vovens cum promissione illam non revocandam & merito. Sicut enim potest Dominus integram libertatem servo concedere, quam concessam, & acceptam revocare non potest; ita poterit concedere libertatem circa partem materiam, quam servus vocat; quam ubi concessit, servusque acceptavit, revocare utique non poterit. Ita ergo in casu nostro, &c.

seu Curator, & denique, aliis deficientibus, Mater, quæ omnia ex dictis patent.

§. IV. De dispensatione Voti.

Quid sit, & qualis esse debeat dispensatio.

1. Tunc dispensatur Votum, cum is, qui potestatem habet, illud Dei nomine absolute relaxat; seu remittit. Ita DD. *mox cit.* nam si aliquid voti subrogat, tunc dicitur commutare; vel certe, si quod subrogatum est, quam quod voto fuerat promissum, dicitur dispensationi intermiscere commutationem.

2. Hinc vides irritationem, quia fit à potestate dominativa, quæ quis suo nomine potitur, validum esse, etiam si sine causa: dispensationem sine causa non illicitam modò esse, sed invalidam, quia fit à potestate jurisdictionis, quam habet Superior nomine Dei; Deus enim non approbat solutionem voti, temerè, & sine ratione factam. Ita S. Thom. Navar. Sotus, aliique, quos sequitur, citatque Suar. *lib. 8. de voto. c. 17. n. 2.*

3. Quid, si bona fide data sit dispensatio, & deinde invenitur fuisse sine sufficienti causa, validane erit? Affirmat Less. *lib. 2. c. 40. n. 27. n. 119.* & Sanch. *lib. 4. in dec. c. 44. num. 10.* sicuti valida etiam erit, si dispensatio fuit cum causa dubia, & ut sic explicata; sed deinde invenitur nulla fuisse. Ratio est, quia pertinet ad Dei benignitatem approbare, quod bona fide concessum, & acceptatum fuit. Negat Cast. *Pal. 3. tr. 15. disp. 2. de voto p. 9. n. 4.* putans votum obligare, ubi comperta fuerit causa insufficientia: ratio est, quia verè tunc nulliter Superior operatus est: utraque sententia est probabilis: sed benignior: atque adeò, quia suavitati regiminis Ecclesiæ est conformior, lubentius excipitur. Quod hic dicimus de dispensatione, digendum proportionaliter de commutatione est.

Porro tria breviter, ut in materia Juramenti fecimus, sunt hic examinanda. A quo, ob quas causas, & quæ Vota dispensari possunt.

A Quo.

4. Pontificem Summum in omnibus votis dispensandi potestatem habere, nimis certum est. At Archiepiscopus confirmatus, licet nondum consecratus, & nondum accepto pallio, Episcopus item solum confirmatus (sed utriusque post acceptam possessionem, ex cap. *in junctis, de cler. inter extrav. cap. Azor. p. 2. lib. 3. q. 9.*) Capitulum, Sede vacante; Abbates, qui jurisdictione Episcopali gaudent; Legatus Pontificis in sua Provincia; Prælati Ordinum exemptorum; Penitentiarius Summi Pontificis in votis non reservatis; (quæ hæc sint, dicam *mox num.*) respectu suorum subditorum habent potestatem ordinariam ad dispensandum. Ita Sanch. *l. c. 38. n. 4.* Delegatam verò habent: Primò, Vicarij Episcopi, vel Capituli, Sede vacante: modò adverteas debere delegationem esse specialem, cum non sufficiat ipsa Vicariatus Constitutio. Ita Sanch. *ibid. num. 1.* Merolla *l. 3. d. 7. c. 6. d. 17. c. 7. n. 33.* Secundò, ij, quibus prædicti Pontifex, Episcopus, & c. commiserint. Parochum ex se non puto habere ullam potestatem in dispensandis votis, ut & in juramentis: Sic Sanch. *lib. 8. de matr. disp. 9. n. 27.* nec enim is possit aliquid in dispensatione jejuniij, vel operis servilis die festivo, ut suo loco dicemus; non tamen in prædictis, quia pro jejuniis & operibus introducta est consuetudo, ut Parochi possint; non verò pro votis, & juramentis.

5. Archiepiscopus, quoad Episcopos sibi suffraganeos, habet potestatem ordinariam dispensandi in votis, nullam verò quoad ipsorum suffraganeorum subditos, nec dum eos non visitat, nec dum visitat: sic Sanch. *lib. 4. in dec. cap. 38. n. 9.* Illud Archiepiscopo non denegatur, ut scilicet possit dispensare prædictis suffraganeorum subditis in eo casu, quo alicui Episcopus, causa subsistente, denegaret injustè voti dispensationem, videlicet apud Avilam, Henrig. Laym. *lib. 5. tr. de voto. c. 8. n. 7.* alioquinque *passim.*

Q. 2. 6. Sed

16. Si ex mutuo pacto convenient conjugari, si-
quæ intericem promittant non revocare votum, v. g. Ca-
litas, vel Religionis, an adhuc possint pacto ex utro-
que consensu rescisso, sibi votum invicem irritare; Vide
Cast. *Pal. 3. tr. 15. d. 2. p. 6. n. 6.* nos enim ad An-
tonium, nostram de suis Votis resolutionem nimis diu
prolongantem, regredi tempus monet.

Difficultas Sexta.

An Repetitio Votorum facta ab Antonio, obset, ne ea
irritari valeant.

17. Diximus Antonium ideo sepe ratificasse sua vota,
quia exstimabat post irritationem à suo Patre exhibi-
tam adhuc illis obstringi: id nunc expendamus.

Dico primò, Ex eo, quod vovens velit, vel incipiat
exequi votum in impubertate, vel alias factum, non cen-
tione illud ratum facere, seu confirmare. Ita Val. *2. 2. d. 6.*
1. *ut. Less. lib. 2. c. 40. sub. 14. num. 83.* Ratio est, quia so-
lus voluntas exequendi, imò executio ipsa, non potest
præcedenti voto obligationem novam inducere. Unde, si
quis votit aliquid tractum habens successivum, ut quo-
tidie elemosinam distribuere, singulis Sabbatis jejuna-
re, & c. observasset hæc vota aliquandiu; si deinde
votum fuisse nullum, vel irritabile commiserat, non
propterea immutaretur ex illa observantia votum, nec
ante confirmaretur, vel in irritabile redderetur.

18. Dico secundo. Quamvis votum sapientissime quis
commutaverit, seu repetierit, non ideo illud ratificavit.
Ita Nav. *2. 1. n. 71. Less. l. c. Sanch. lib. 4. in dec. c. 30. n. 38.*
Ratio est, quia id nihil aliud fuit, nisi prius vinculum
approbare, non verò de novo suscipere: quare si illud in-
firmum ab initio erat, infirmum remanebit.

19. Dico terciò. Tria requiruntur ex parte voven-
tis ad veram voti obligatoriam ratificationem. Primò,
revovens sit conscientie debilitatis prioris voti. Secundò,
ut velit de novo se obligare firmiter, perinde ac si nun-
quam obligatus fuisset. Tertiò, ut ita dispositus, voce,
vel litera mente vota præterita repetat, seu certe appro-
bet. Ita idem. Ratio cur hæc requirantur, est, quia se-
cus remaneret præterita vota in profus modo, quo
ante erant hæc positis, novam obligationem sine du-
bitatione contrahant, necesse est.

20. Si minor quis votorum antea emissorum de-
mitto, & non ex prioris obligationis votum emittat,
tunc erit votum enim votum recens suam novam obli-
gationem independentem ab antiquis, patet. Ita idem.

Dico 2. (ex parte vovens) nam in nonnullis votis,
ut in solemnī professione, sicut etiam accidit in contra-
ctu matrimonij, hæc tria sufficiant, accedente et par-
te Religionis, vel alterius contrahentis acceptatione, &
qua ratione accedere possit, vel accessisse præsumatur,
vide de professione apud Cast. *l. 16. d. 2. p. 5. de matrimo-
nio apud Sanchez lib. 4. in dec. c. 30. n. 38.*

21. Consequitur manifestè ex his, Antonium per
repetitionem suorum votorum, de quibus est sermo, vel
per assumptionem status Religiosi, vota priora in impu-
bertate emissam, nequaquam ratificasse: quia eorum repe-
titiò, imò & executio; in errore validitatis suorum
votorum infirmo satis fundamento nitetur, ut ex pro-
positione casus initio n. 3. clarè constat; quare nunquam
legitimè, seu valide ratificavit.

Conclusio.

Concludamus ergo breviter, Antonium regressum ad
seculum, liberum esse, tum à voto Religionis, tum à
voto distribuendæ elemosynæ, emissis tunc in impuber-
tate. Ratio præcipua est, quia hæc ejus genitor legiti-
mè irritavit, nec ipse filius postea ratificavit valide. Ad-
de, etiam si Pater non irritaverit, posse nunc à Patro
Curatore utrumque votum irritum reddi; cum ea vota
fuerint emissa tempore impubertatis, quæ irritare potest
pater, si is vivat, vel valde probabiliter ejus vice Tutor,

Par. I.

6. Sed quis dispensabit Episcopum in suis votis; Respondeo, vel Archiepiscopus, cuius est suffraganeus, ut modo dixi, vel poterit ipse secum dispensare, vel denique committere suo Confessario, ut etiam extra Confessionem dispenset. Pari modo, Prælatum inferiorem regularem dispensabit Superior, v.g. Provincialis, Rectorem: vel ipse Rector sibi; vel denique committat suo Confessario, ut id etiam extra Confessionem, faciat: Ratio horum omnium est; quia, cum non repugnet hanc jurisdictionem dispensandi exerceri in seipsum, sive mediata, sive immediate, cum hæc sit voluntaria, & non contentiosa, nec ex se sit sacramentalis, quæ requirit distinctionem personarum; & ex alia parte dicti Prælati habeant plenam dispensandi in votis jurisdictionem, nec, quoad hoc, restrictam, ut supponimus, non est à nobis restringenda. Ita Sanchez late lib. 8. de matr. d. 3. contra Suar. tom. 2. de rel. lib. 6. de voto, cap. 11.

7. Quid de iisdem Prælati exemptorum, quoad suos Novitios? Respondeo: hos posse suorum Novitiorum vota dispensare, vel commutare probabilius est, cum Rod. Less. Bon. Sanchez apud Castr. d. 2. de voto, p. 10. n. 3. quia in eos habent omnem potestatem jurisdictionis, dom ipsi sunt subditi; esto non habeant potestatem dominativam, unde eorum vota irritare non valeat. Nec tamen iisdem Novitiis negatur posse ab Episcopo (certè eo, in cuius Diocesi domicilium habent, ex Sanch. lib. 4. in Dec. cap. 3. n. 19.) dispensari; quia ante professionem, non desinunt esse Episcopis subiecti.

8. De Prælati, & Confessariis cæteris Regularibus, quoad seculares, cum Religiosi nullam habeant jurisdictionem ordinariam in eorum vota, an nihilominus habeant delegatam ex privilegiis, mox ex citandis à n. 46. colligetur.

9. Superest innuere aliquid de Abbatissis. Affero Abbatissas non posse dispensare, nec commutare suarum Monialium vota, licet eadem (quod est plus) possint irritare. Ita Rod. in comp. resol. 2. num. 12. Sanchez lib. 4. in Dec. c. 39. n. 7. aliisque. Ratio est, quia irritatio provenit à potestate dominativa, quæ ipsæ gaudent in subditas (non verò in Novitias, ut supra, c. 10. §. 3. n. 33. diximus) at dispensatio, & commutatio ortum ducit à potestate jurisdictionis, quæ de facto carent Abbatissæ.

Ob quas Causas.

10. Regula generalis hæc brevis esto: illæ causæ sufficiunt, quæ obstant executioni voti. Sed ecce nodus. Ecquænam sunt ejusmodi? Non valet id melius dignoscere, quam prudentis arbitrio; quod certè lucem concipiet ex examine aliquarum, ex quibus cæteræ poterunt non difficulter expendi, quas jam subijcio.

11. Præmitto tamen, Primò, quando causa, considerata gravitate voti, etiam ipsa gravis est, vel plures leves satis gravem conflant, absolute concedi posse dispensationem: at quando adest quidem causa, sed expensis omnibus, non adeò sufficiens, tunc adnoscendam aliquam esse commutationem, hoc est, subrogandum aliquid operis boni, quod dispensandis iudicio voti gravitatem compensare prudenter possit.

12. Præmitto secundò, stante causa, obligari Prælatum ad concedendum dispensationem. Ita Sanch. Castr. citandi, aliisque passim: quia potestas dispensandi ipsis data, est ad subditorum bonum; ut è contra, dispensare in voto gravi sine causa, est morale, ex Sanch. in Dec. c. 45. n. 3. quia juxta dicta n. 2. usurpatur autoritas sibi non concessa. Porro causæ ad dispensandum sunt sequentes.

Imperfecta Deliberatio.

13. Hæc sufficientem dat causam, etiam sola. Ita Suar. 2. de Rel. l. 6. de voto, c. 17. n. 8. juncto n. 14. Castr. 1. 3. de voto, p. 9. c. 6. contra Val. ibid. cit. quidquid aliqui Doctores dicant, qui ad sufficientiam petunt, ut præter imperfectam deliberationem, adsit alia causa, quale esset, v.g. periculum violandi votum, magna ejus difficultas, &c. Ratio, quod sola sufficiat, est; quia hoc ipsum periculum violandi, magna-

quæ difficultas, quæ ab iis Doctoribus requiruntur, regulariter interveniunt, vel timeantur in eo, qui minus voluntarie, per imperfectam pèssime deliberationem, votit.

14. Potest autem ejusmodi imperfecta deliberatio tribus modis evenire: Primò, ratione ætatis, ut cum quis in pupillari, vel minus capaci ætate votum emittit, poterit epim tunc votum etiam sine commutationis admissione dispensari. Sic Castr. lib. n. 8. Sanch. l. c. n. 30. & lib. 8. de matr. d. 10. n. 13. Ratio est, quia benignitas est Dei non ita rigide acceptare votum in tenera ætate conceptum, ut nequeant Superiores remittere. Quò autem imperfectior est ætas, eò major erit causa, quia de majore involuntario timeatur.

15. Secundò, cum Sanch. lib. 4. in dec. c. 45. n. 30. Castr. l. c. n. 9. ratione turbatae mentis, ut cum quis ira, tristitia, metu oppressus, imprudenter voverit. Huc facit ex Laym. lib. 4. tr. 4. c. 8. n. 5. facilitas, seu levitas vovendi, ut consuevit esse in fœminis, aliisque timida natura. Ratio est, quia in ejusmodi non omnino voluntariis votis, non est multa affectio ad rem promissam; quare semper adest periculum illa violandi.

16. Hinc, si quid vovisti ob timorem mortis, v.g. naufragij, vel cuiusque alterius mali, dispensationem impetrare citè vales: nam tametsi hic timor non sit incusculs ad extorquendum votum; præstat tamen regulariter, ex Sanch. lib. n. 1. Castr. l. c. n. 9. sufficientem causam dispensationi: quia cum immatura deliberatione sic voveri solet. Dico (regulariter) si enim matura fuit deliberatio, jam non erit ex hoc capite causa sufficiens. Si verò vovisti ex timore incusculs ad extorquendum votum, causâ sine dubio habes sufficientem, ex Sanch. lib. n. 3. imò etiam timor levis fuerit; probabile esse votum tunc non obligare, adeoque non egeret relaxatione, sup. lib. 1. c. 2. n. 3. diximus.

17. Tertiò, ratione erroris, vel doli in causa impulsiva voti. Ita Castr. Pal. l. c. n. 10. (nam si sit error in causa finali, vidimus supra, cap. 13. quia ratione votum sit irritum) vel in aliqua voti conditione. Ratio est, quia error, vel dolus minuit sine dubio voluntarium; licet faciat admiscendam hic esse aliquam commutationem; quia votum jam supponitur, quod principale, satis esse voluntarium.

Difficultas Notabilis exequendi Votum.

18. Si hæc non fuit prævisa, quamvis non sit tanta, ut bolere possit obligationem voti; tamen ad benignitatem Dei spectat, ut saltem sit causa dispensandi: sic Sanch. Suar. Castr. eos citas l. c. n. 3. Si verò fuit prævisa, refugium aliqui concedere esse causam sufficientem: puto tamen regulariter sufficientem esse; quia semper multò difficilior apprehenditur res, quando ipsa exequitur, quam quando remota providetur facienda. O quoties dum mente, & commotione soli præliamur, in quæque menti obvia pericula quimus; ad quorum tamen primum occursum statim expallescimus, & terga etiam nolentes vertimus!

Dammum temporale: ubi, quid de Eleemosyna?

19. Voti executio tibi causa est damni, vel tui, vel publici, vel tuæ familiæ, &c. sufficienti causa instructus, dispensationem voti petis. Sic Sanch. l. c. c. 49. n. 50. & 51. Castr. l. c. n. 13. & 16. Hinc longæ peregrinationes, austeræ jejunia, si te, vel familiam notabiliter lædant dant sufficientem causam; quia tibi providere, vel familiæ, ad charitatem pertinet, pietatemque. Huc reducitur causa dispensandi in castitatis voto, ne quis castè vivens morbo continuo fortè divexetur, ne familia illustri pereat, ne inimicitia grassentur inter Cives, quando dispensato voto, his malis matrimonio occurrere speratur. Si causa est merè temporalis, ut accidit in dicto morbo, illustri familiæ conservatione, &c. ut potè non omnino sufficiente, semper erit aliqua commutatio admiscenda; sic enim praxi servat sacra Pœnitentiaria. Ita Sanch. l. c. c. 51. & 52.

20. Quid de largæ eleemosynæ, datæ ea causam dispensan-

dispensandi vota; Si enim vovens, ut sibi dispensetur in voto, verbi gratia, jejunii, elemosynam offerat ad opem suam, poterit et sola hac causa à jejunio dispensari. Respondet negative, cum Sanch. loc. cit. num. 17. quamvis etiam ea sufficiat ad commutationem, quia elemosyna commutatur certe inter opera bona in qua potest bonum opus voti commutari; non tamen sufficit ad dispensationem, quia dispensatio requirit aliquid obtinens executioni voti, quod non affert quaecunque oblata elemosyna.

Dammum spirituale.

20. Si tibi facta est materia voti inutilis, vel mala, impediens majus bonum, ut si votum sit tibi causa minime spiritualis, sufficientem habes causam pro dispensatione. Tale esse Votum Castitatis in conjugato diffinitur enim in tanta Conjugij occasione cohibere quis à culpa se potest. Tale item esset idem votum, quando vel ex fragilitate, vel etiam ex malitia à te saepe illud esse violandum, notabiliter timeres: sic Suar. 2. de Rel. lib. 6. de voto c. 17. num. 12. Sanch. l. c. num. 44. & 45. quia posito, quod ex quocunque capite tibi votum inutile, vel periculosum est, congruum est, ut pia Ecclesia tanto malo subveniat per dispensationem.

21. Hoc reducto, si spectetur aliqua major utilitas spiritualis voventi per concessam dispensationem: sic Sanch. l. c. 10. Sanch. l. c. n. 38. nam id dar causam sufficientem; quia per votum, principaliter bonum spirituale voventis intenditur.

22. Hoc item pertinet quando vovens multis scrupulis in voto exequendo divexatur, id enim damnum spirituale est, cui pius est succurrere. Sic Sanch. l. c. n. 43.

Dubium.

24. Si sis dubius, an intentionem habueris vovendi, an votum impediatur minus bonum, an ex executione voti nullum, damnumve impediatur, an votum impleveris, ut satis, superque dispositus es ad dispensationem. Ita Castro l. c. 11. & 14. citans Suar. & Sanch. quia benignitas Dei petit, ut in obligatione incerta facilitas sit eam remittendi. Item in aliquo dubio ex his votum non obligat, dictum est sup. lib. 1. c. 3. §. 7. verb. *Votum*.

Commoditas voventis.

25. Illud non admitto, solam commoditatem esse causam sufficientem licet enim hac sufficiat ad commutationem, ut alacrius Deo serviant; at satis nequaquam est ad dispensationem; quia ad hanc requiritur causa oblians executioni voti, qualis certe mera commoditas non est.

Quæ vota?

26. Omnia vota, quæ non sunt in præjudicium tertij, possunt dispensari ab Episcopis, Episcoporumque jurisdictionem participantibus; præter quinque, Castitatis perpetuæ, Religionis, triumque peregrinationum, nempe Hierosolymitanæ, Compstellanæ, Romanæ, devotionis causâ. Ita DD. *mox cit. & passim*. Quoniam vero reservatio odiosa est, utpotè ordinariam potestatem restringens, erit strictè interpretanda; ita ut ea quinque vota tunc reservata intelligantur, cum sunt strictè talia. Ita Azor. Sayr. Less. aliique apud Castro Pal. num. 3. tract. d. 2. de voto, part. 1. num. 1.

27. Unde vota dicta peregrinationum non devotionis causâ, reservata non sunt, nec votum Religionis non approbatæ, nec Castitatis non perpetuæ, nec votum non contrahendi matrimonium, non fornicandi, non se pollutendi, non tangendi turpiter mulierem, non petendi debitum in Conjugatis, non petendi dispensationem de Voto castitatis perpetuæ, & similium: quia non sunt absolute & strictè vota reservata. Ita Sanchez lib. 4. in Dec. cap. 40. num. 77. Pont. reputat probabilem lib. 8. de matrim. cap. 8. §. 2. num. 27.

28. Idem dic de quibusdam circumstantiis voto re-

Part. I.

servato à se annexis, v.g. de voto illarum trium peregrinationum pedibus, vel de voto Religionis statim, vel de voto Religionis strictæ: Ita iidem, quibus addit Navar. lib. 3. cons. 4. 1. de voto, in 2. edit. non enim sunt reservata illæ conditiones, pedibus statim, strictæ; quare poterunt dispensari ab Episcopis, remanente tamen substantia dictorum votorum, quæ certe reservata est.

29. Dixi autem (quæ non sunt in præjudicium tertij) nam quæ sunt in hujus præjudicium, an possint dispensari, diximus sup. §. 3. num. 2. & 3. & dicemus mox cap. 17.

30. Quod de Voto disjuncto; Si quis, verbi gratia, vovit vel Castitatem, vel Jejunium; Dico non esse reservatum. Ita iidem; quia libertas, quam is habet eligendi partem non reservatam, facit, ut totum ejus votum absolute à reservatione sit liberum. Quid, si pars non reservata reddatur illi impossibilis: ut si dictus vovens gravem infirmitatem incidat; unde jejunare non possit? Adhuc dico partem alteram non remanere reservatam, quia per accidens est, alteram eligi non posse. Ita iidem, quibus addit Laym. lib. 4. tract. 4. c. 8. n. 12.

31. Quid denique, si is elegerit partem reservatam: hæc post electionem, anne reservata? Dico, si elegeris per novum votum, reservata utique erit, ut ex se patet: at si elegeris absolute sine novo voto, puto non esse reservatam, quia sic remanet in sua primæva natura.

An vota conditionata sint reservata? Vbi An materia subrogata pro voto reservato, sit reservata.

32. Occurrunt hic tres difficultates: Primæ, votis verè conditionalibus, & pœnalibus in materia reservata. Si quis ita, v.g. voveat: *Promitto Deo castitatem ob amorem hujus virtutis*, vel *ob amorem Dei*, est votum absolutum, & certò reservatum: at si voveat in hunc modum: *Si à Deo imperavero continentiam, ei Religionem promitto*, dicitur votum conditionatum. Si vero in hunc alium modum: *Si infero in penam voveo castitatem*, dicitur votum pœnale. Quæritur jam, an hæc duo vota conditionale, & pœnale, sint reservata? Addidi autem illud (verè) propter dicta sup. c. 1. §. 2. n. 1. & 2. & hic notat. Castr. d. 2. p. 1. num. 17. de voto.

Respondet, probabile quidem esse ex Sot. Azor. Pont. aliisque apud Castr. l. c. p. 2. n. 14. hæc vota, saltem adveniente conditione, sublatæ reservationi, quia tunc transiunt in absoluta: sed esse etiam probabile, *ibid.* & tutum tum ante, tum post conditionem impletam, reservationi nequaquam subijci. Ratio potissima mihi videtur esse, quia ejusmodi vota, cum sint sub conditione de futuro, imbibunt imperfectum consensum, utpotè dependentem à futuro eventu; adventus autem conditionis, non facit, quin consensus fuerit imperfectus, nec ejus naturam mutare potest; ergo, licet ea vota transiunt, quoad alios effectus in absoluta: tamen semper primævam imperfectiorem retinent, atque adeò non subiacent reservationi, quæ cum sit odiosa, cadit solum in vota perfectè voluntaria. Adde dictum à nobis sup. lib. 1. n. 3. §. 7. v. *Voti*, n. 15. fatentibus Doctores, votum, de quo est dubium, an reservatum sit, reservatum non esse; quia reservatio est odiosa, unde & strictè interpretanda: at nemo negat, saltem dubium esse, an hæc vota sub conditione, vel sub pœna afficiat reservatio; ergo ab illa erunt immunia.

An materia subrogata pro Voto reservato, sit reservata.

33. Secunda difficultas: An quando Pontifex commutat votum reservatum in alias pias actiones, v.g. votum Castitatis in Jejunia; an, inquam, ipsum opus subrogatum, puta jejunium, sit reservatum, an potius ab Episcopo, similèque jurisdictionem participantibus dispensari queat, vel commutari?

34. Dico, non esse reservatum, dispensarique, vel commutari posse. Ita Sanch. Castro Pal. *mox cit.* P. Bardi in Bull. Cruc. p. 2. c. 7. c. 2. sect. 5. §. 4. aliique ab ipsis citati.

O 3

Ratio

Ratio præcipua sit, quia ejusmodi opus submissum nec ex se est reservatum, nec ex Pontificis nova reservatione.

35. *Deces*; At per regulam Juris leg. unica, C. de re uxoria actione, cap. Ecclesia 1. in lite pendente: Subrogatum sapit naturam ejus, cuius loco subrogatur. Sed facilis est Responsio, id verum esse in favorabilibus, non in odiosis. Alias responsiones vide apud Sanchez lib. 4. in Dec. c. 46. & Castr. Pal. 2. 3. 1. 5. d. 2. de vobis, p. 1. 1. n. 5.

An jejunium subrogatum voto Castitatis perpetuæ, cesset perveniente anno sexagesimo ætatis, & similia. Vide infra, lib. 4. c. 5. de Jejunio, §. 7. a. 1. 1. 1.

Vide etiam de Lugo lib. 4. Resp. mor. d. 4. 1. ubi rectè nonnet petentem commutationem, vel dispensationem materię subrogatę cuilibet voto, multò magis reservato, debere explicare ipsum votum; ut scilicet dispensans, vel commutans gravitatem vinculi cognoscat, nec plus æque de promissione temerè remittat.

Vota reservata, an aliquando ab inferioribus Papa dispensentur?

36. Tertia difficultas, An ad sit aliqua exceptio, ita ut Episcopus, aliique similis jurisdictionis, valeant in aliquo eventu dispensare, vel saltem commutare vota reservata? Assero adesse quatuor. Prima habetur à necessitate, Secunda ab imperfectione voluntarij, Tertia à consuetudine, Quarta à privilegio: habe de singulis.

Necessitas.

37. Petrus voto Castitatis affectus Bertam virginem violavit, cuius honor, nisi Petrus eam ducat, nequit reparari, si tamen expectanda sit Summi Pontificis dispensatio, metur interim, ne à cognatis alterutrus res impediatur. Idem erit, si Petrus morti proximus, ni Bertam duceret, relinqueret filios illegitimos, vel orirentur graves discordiæ inter cognatos, vel familia. Poterit tunc inferior Papa, verbi gratia, Episcopus dispensare? Respondeo cum Less. Suar. Pont. Barb. Sanch. apud Castro Pal. d. disp. 2. p. 1. 2. n. 4. posse ex præsumpta Pontificis voluntate; sic enim bonum Ecclesię regimen postulat, ut in extraordinariis hujusmodi urgentibus causis non desit remedium. Hanc potestatem non concedi privilegiatis, mox dicam n. 49.

38. Nota duo. Alterum: Si posset esse recursus ad aliquem, cui specialis facultas à Papa dispensandi in reservationis commissa fuisset, non posse tunc Episcopum docet sententia communior. Ita iidem apud eundem n. 5. quid tunc non esset urgens necessitas, jam enim in promptu esset, qui adiri posset: At probabile puto, etiam tunc Episcopum posse. Ita Henr. lib. 8. de pun. c. 10. n. 1. & lib. 12. de mat. c. 3. n. 1. Avil. de cens. 2. p. c. 7. d. 1. d. 6. not. 4. aliique; quia per accidens est, quod ejusmodi potens delegatus præsto sit; nec inde tollitur ab Episcopo potestas, quæ valde amplè gaudet in casibus hujusmodi necessariis.

39. Alterum: Potest tunc Episcopus id duntaxat, quod necessitas postulat, & non amplius, quare mortua hæc uxor, verbi gratia, non licebit Petro aliam ducere; atque si idem fornicetur, si se polluat, si adulteret, addet hujusmodi peccatis peccatum contra Religionem, id est, contra proprium votum; quia hoc non fuit dispensatum, nisi ad effectum illius peculiaris matrimonij.

40. Quid, si periculum, quod immineret, esset spirituale, v.g. rationabilis læpe timor violandi votum, dum expectatur Papæ rescriptum? Respondeo, multò magis judicandum propter eandem posse Episcopum: Ita iidem apud eundem Castro Pal. l. c. n. 4. sed puto hunc casum, præsertim in nostris regionibus, non valde Romæ distantibus, rarum fore; quia non longa est mora, quæ te continere debeas.

Imperfectio voluntarij.

41. Si Votum reservatum, v.g. Castitatis emittatur ex metu, etiam levi, incusso ad extorquendum votum, quamvis ex sententia aliquorum sit validum (nam in probabilissima non esse validum, sup. nos docuimus) non esse

tamen reservatum iidem fatentur. Ita Nav. cap. 12. n. 69. Less. lib. 2. c. 49. d. 18. n. 127. quia votum per injuriam extortum non præsumitur ita à Pontifice approbati, ut reservatum velic, ne scilicet is iniquitati favere videatur.

Gutierrez lib. 2. Canon. questionum, c. 12. n. 49. aliique apud ipsum, omnia vota reservata emissa ab iis, qui sub dominativa potestate vivunt, posse putant ab Episcopo dispensari; quia si irritati possunt ab iis, quibus subduntur, non est credibile Pontificem ea sibi reservare voluisse. Sed quia potestas irritandi est satis diversa à potestate dispensandi, unde, non valet illatio unius ab alia; nec Sanch. nec Suar. nec Castro Pal. d. 2. de voto, p. 12. n. 12. citans Suar. Sanc. eam sententiã admittunt; nec igitur ego.

Consuetudo.

42. In jure nulli, ne Legato quidem à latere, ex Castro ibid. n. 1. concessa est facultas dispensandi in prædictis quicquid reservatis. At concessæ est alicui ex legitima consuetudine? Invenio Episcopos, similique jurisdictione fungentes, posse ex consuetudine ob incontinentiæ periculum dispensare ad petendum debitum ei, qui castitatis votum emisit, si sit conjugatus: Verum id clarior indiget explanatione, quam sequentibus dictis jam subdo.

43. Dico primò. Ei, qui, cum sit solutus, emittit castitatis votum, nullus nisi Summus Pontifex dispensare votum potest, nec absolute, nec ad effectum contrahendi matrimonium. At si idem, non obtenta dispensatione, nihilominus (certè cum peccato) contrahat matrimonium (quod certò est validum, quia supponimus hoc esse votum castitatis simplex) etiam si nondum consummaverit, poterit Episcopus dispensare ad petendum debitum, manente voto firmo, quoad cætera alia, v.g. ad non fornicandum; ad non se pollendum, ad castitatem servandam, mortuo conjugate, &c. Atque hic est casus, qui ex consuetudine concessus est prædictis Papæ inferioribus, ex omnium sententia.

44. Dico secundò. Ei, qui post contractum matrimonium votum castitatis emisit sine licentia conjugis, qui non cesserit juri petendi, potest Episcopus dispensare; sed tunc non dispensat, nisi jure proprio, cum hoc non sit votum castitatis absolute, sed partialiter, scilicet non petendi debitum: absolute enim castitatem nulliter vover conjugatus, cum is reddere semper debitum ex obligatione iustitiæ teneatur.

45. Dico tertio. Ei, qui castitatem vovit cum licentia conjugis cedentis juri petendi, vel quod idem est, iis conjugatis, qui mutuo consensu idem votum castitatis emittunt, quamvis aliqui negent, posse Episcopum dispensare, quia hi tunc tenentur non cohabitare simul, atque adeo non habent periculum incontinentiæ, quod est radix prædictæ consuetudinis; tamen probabile iudico posse, quia vivente conjugate, quamvis in alia domo, semper subest incontinentiæ periculum. Multò magis, quia esto hoc periculum fuerit radix, tamen occasione illius inducitur est absoluta consuetudo, quæ in conjugatis possit modo prædicto ab Episcopo dispensari: patet, quia si esset ob solum, prædictumque periculum, non esset diversa hæc potestas consuetudine inducitur, ab ea, quam urgente necessitate spirituali habent Episcopi, de qua diximus n. 40.

Privilegium.

46. Ex Privilegio posse Mendicantes, quinque eorum facultatum sunt participes, vota omnia secularium ad se accedentium, præter illa quinque reservata, dispensare, vel commutare, notum est omnibus. Tria autem ejusmodi privilegia reperio,

Primum est Pauli III. in comp. priv. Soc. Jesu, v. Commutatio, n. 1. concedentis Confessariis Societatis Jesu, posse commutare omnia vota, exceptis prædictis quinque. Et quidem Noster Pater Generalis hanc facultatē omnibus Confessariis juxta Tridentinum approbatis communicat.

47. Secundo

Secundum est Innocentij VII. apud Sanch. lib. 4. tit. 43. 24. qui concessit Mendicantibus, posse dispensare in votis, in quibus possunt Episcopi, demptis votis peregrinationis ultra duas dietas. Verum aliud est sine restrictione, concedit enim in comp. tit. 7. Dispensatio. §. 10. Benedictionis, posse dispensare in votis etiam Episcopo reservatis: Idem concessit per Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3. Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3. Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3. Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3. Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3.

Terrium est Pij V. in comp. prin. Soc. Iesu, v. Dispensatio. §. 9. concedentis viva vocis oraculo, Provinciales Mendicantium, ut possint concedere suis Confratribus approbatis juxta Tridentinum, facultatem dispensandi ad petendum debitum cum iis, qui ante matrimonium voverant castitatem. Et Pater idem noster Generalis hoc privilegium communicat Provincialibus et aliis Confratribus, quibus ij per se, vel per alios id committunt.

Hanc facultatem, ut etiam dispensandi ad petendum debitum ex superveniente affinitate, esse etiam per Bullam notat Thomas Hurtadus tr. 12. n. 1195.

49. Horum privilegiorum ampliorem declarationem, vide apud Sanchez lib. 4. in dec. 43. Cast. d. 2. §. 15. et Pell. in Man. reg. tr. 8. c. 3.

Legit Alcanio Tamburinum, qui affert Catalogum votorum quæ possunt dispensare Mendicantes, quem in huiusmodi gratiam breviter contractum hic subdo.

Mendicantes, & qui cum ipsis communicant in Privilegiis possunt in votis Papæ reservatis dispensare: quoniam in iisdem possunt Episcopi ratione alicujus circumstantiæ, unde verè deficiant à rigoro reservatione possunt ergo dispensare.

I. Voto disjunctivo, cujus altera tamen pars reservata est.

II. Voto Castitatis non perpetuo, sed temporali; Atque centum annos, iudicatur perpetuum.

III. Voto non reservato, in quod Pontifex votum reservatum commutavit.

IV. Voto Virginitatis servandæ, si fuit solum prima vice.

V. Voto, in quo vovens inquit; solum ad culpam veniale obligare.

VI. Voto de nunquam contrahendo matrimonio.

VII. Voto non fornicandi, vel non tangendi mulierem.

VIII. Voto castitatis emissio ex metu, licet legi, incusso vel votum emittendum.

IX. Voto castitatis, ubi dubitatur, an sit validum.

X. Voto assumendi Ordines sacros.

XI. Voto expresso promittendi Castitatem.

XII. Votis diversis ad Castitatem pertinentibus, separatim emissis, &c.

XIII. Voto ingrediendi Religionem non approbatam.

XIV. Voto paupertatis, vel obedientiæ in saeculo, aut Religionem non approbatam.

XV. Voto ingrediendi Religionem militarem, exceptâ Hierosolymitanâ; hæc enim est vera Religio, de aliis commutatur.

XVI. Voto arctioris Religionis, ut commutetur in votum laxioris.

XVII. Qualitibus peregrinandi, ut si pedester vovisti commutetur in equestrem.

XVIII. Voto Religionis non perpetuæ, v.g. ad duos vel tres annos; ad centum iudicatur perpetuum.

XIX. Voto, quo quis promittit perseveraturum, & professurum in Religione. Votum enim Religionis reservatum est illud quo quis velit legitime ingredi in Novitiatum, & ibi sine fraude experiri, secus ex justa causa egredi.

XX. Executioni in differendo ingressum in Religionem, vel alius reservatis dummodo non impediatur totaliter, vel æquivalenter ingressum.

XXI. Votis trium Peregrinationum reservatarum

non in eorum locorum devotionem, sed ad alium finem emissis. Ad finem devotionis præsumitur, si de fine alio expresse non cogitetur.

XXII. Voto non petendi dispensationem ab alio, quàm à Summo Pontifice.

XXIII. Voto reservato pœnali, & conditionali, ob conditionem de futuro. Sed ex Alcanio Taburino loco cit. nondum impleta conditione, at ex me, aliisque, ut supra n. 32. vidimus, etiam post eam impletam.

Hæc ex Alcanio Tamburino, qui ibid. quest. 9. addit, eum qui obtinuit à Pontifice voti dispensationem exequendam ab Ordinario voti, inquam, cui valeat Prælati inferior, vel Religiosus dispensare, posse huic gratiæ Pontificis renuntiare, & illam habere à Prælato huiusmodi, vel Religioso. Quod si Pontifex nolit dispensare, non poterit alius inferior nisi nova superveniente causa ex Sanch. lib. 8. de matr. d. 14. n. 5.

Non sunt tamen hic tria præmittenda. Primò, discrimen inter potestatem Episcoporum, & Religiosorum. Religiosi enim nunquam possunt propter urgentem necessitatem dispensare in aliquo, ex quinque votis reservatis. At Episcopi possunt in omnibus quinque, si quando urgeat necessitas, ad quæ Pontifex non possit. Ratio differentia est, quia potestas dispensandi ex vi urgentis necessitatis, fundatur in jurisdictione ordinaria, quam habent Episcopi; at quoad seculares, hac non fruuntur Religiosi.

50. Rursus Mendicantes possunt exercere sua dicta privilegia circa omnes Fideles ad se accedentes, agunt enim Summi Pontificis nomine: at Episcopi, qui per suam jurisdictionem agunt, extra suos diocesanos se extendere nequeunt.

51. Præterea Episcopi possunt suam potestatem dispensandi, & commutandi aliis delegare, quia in ipsis hæc potestas est ordinaria: an Mendicantes non item, quia delegatus non potest subdelegare, si ejus sit industria electat, Adverto tamen cum Pellizar. l. c. num. 143. cit. Laym. lib. 4. tr. 4. cap. 8. num. 27. posse Religiosum hac uti forma cum suo pœnitente: *Commuto tibi hoc votum in opera, quæ vir ille doctus tibi designaverit, cujus sententia volo te stare*: posse, inquam, quia id non est delegare, sed prudentia alterius uti ad statuendum materiam subrogandam.

52. Conveniunt tamen primò, quodd utrique possum vota commutare, vel dispensare extra Sacramentum Confessionis: sic Sanch. l. c. alique, imò & absentibus, ex Pelliz. l. c. 170. quia nec pro Episcopis à jure ullo, nec pro Religiosis à clausula ulla exercitium ejusmodi potestatis ad forum Sacramentale restringitur.

53. Secundò, quia diximus supra n. 32. Vota conditionalia, & pœnalia non censeri reservata: idem hæc consequenter advertimus illa omnia tum ab Episcopis suo jure, tum à Religiosis per privilegia posse dispensari, vel computari: Id quod certè amplissimam potestatem continet, ut considerari patebit.

54. Tertio; quia item diximus num. 42. ex consuetudine posse Episcopum dispensare votum castitatis conjugati ad petendum debitum; cum Regulares habeant, ut modo diximus num. 47. privilegium dispensandi ea, quæ potest Episcopus, consequenter iidem Regulares poterunt cum conjugatis, quod possunt Episcopi; idque non solum ex vi privilegij *viva vocis oraculo*, de quo dictum est num. 48. sed etiam ex vi privilegij Bullati dicti n. 47. Sic Sanch. Hurtadus, Henriquez, Rodriq. Cord. quos citat, sequiturque Quintanad. tr. 9. sing. 2. 3. & 4. Scio id negari ab aliquibus, quia (inquiunt) Episcopus non dispensat in hoc ex jure ordinario, sed ex consuetudine: scio, inquam, id, sed immerito negatur. Privilegium enim Mendicatum dicit, posse eos dispensare, in votis, in quibus potest Episcopus; & quidem rectè omnes declaramus, in quibus potest ex vi jurisdictionis, nec solum ex vi necessitatis urgentis, quando non ex vi suæ ordinariæ jurisdictionis, sed ex præsumpta voluntate Pontificis dispensat.

Commutatione suppleri potest. Sic Lud. à Cruce. d. 1. c. 7. d. 7. n. 3. Certè ego potènti commutari jejuniū hujus diei in alium, præscindendo ab aliqua peculiari Circumstantia, facile concederem sine alio suppleto: quia tunc dilatorum, aut nihil demit de obsequio Dei.

7. Sed occurrit difficultas circa votum conditionale pœnale. Diximus in commutatione votorum expendendam esse gravitatem materiæ voti, ut illi commutatione subrogetur opus æquale: cum ergo in voto conditionali pœnali adfit duplex materia, utraque est expendenda? Petrus, v. g. vovet non ludere, quod si ludat voverit dare quandam elemosynam, adest hic materia voti ipsa elemosyna, adest ipsa negatio ludi, quæ per votum istud intenditur, in commutatione ergo bonitas non ludendi sola, an etiam bonitas elemosynæ expendenda est?

8. Affero cum Sanch. *ibid.* à n. 30. si commutatio fiat, & facienda sit postimpletam conditionem, hoc est, post ludum, utriusque, nimirum bonitatis non ludendi, & bonitatis elemosynæ, rationem habendam esse. Ratio est, quia ex una parte, non ludere, fuit res per votum directè promissa; ex alia verò parte, ipsa elemosyna, purificata conditione hoc est, post ludum, transit in rem absolutè promissam.

9. Si verò petatur ante completam conditionem, variant Doctores. Nonnulli negant esse etiam expendendam pœnam; id est, in casu dicto elemosynam, quia illa nondum est promissa, cum nondum purificata sit conditio. Verum, dico primò, esse expendendam non ratione sui sed ratione bonitatis directè promissæ: explicet, probo. Votum non ludendi est gravius, si referatur ad pœnam illam dandi elemosynam; quam si ad talem pœnam non referatur: gravius est enim sic promittere. Vovet non ludere, quod, si luserit, vovet elemosynam, quam solum sic: Vovet non ludere; ergo non est injurum, esse expendendam illam pœnam, ut videatur gravitas totius voti. Fateor tamen ejusmodi pœnam, scilicet in casu dicto, elemosynam non esse accipiendam hic secundum totam suam nobilitatem, seu gravitatem: ratio est, quia, cum nondum sit incurta, sed à voluntate voventis, quoad futurum eventum adhuc pendeat, multum sine dubio à sua gravitate deficit.

10. Denique subjiciam hic aliquas commutationes approbatas à Doctoribus, apud Sanchez *lib. 4. in dec. 56. à n. 39.* & Lud. à Cruce *mo. cit.* ut nimirum facilius, ad harum exempla, praxim commutationum deducere valeat, qui legit.

Aliquæ peculiare Commutationes.

11. Votum Hierosolymitanum cuiusdam pueri commutatur à Pontifice c. *Venientis de voto, elemosynis*, & ut uni pauperi toto vitæ suæ tempore vovens provideat.

12. Votum simile cuiusdam Episcopi commutatur, *cap. Magna, eodem*, ut expensas cundi, redeundi, ibique commorandi integrè in subsidium Terræ sanctæ mittat, laborumque itineris compenset, sollicitius instando Vigilis, Orationibus, jejuniis.

13. Peregrinationem pedestrem Viri docti apud Sanchez *lib. 4. in Dec. c. 46. n. 40.* commutant in æqualem laborem, id est, præter expensas piè distribuendas, labor tot dierum tolerandus in itinere compensetur cum jejuniis totidem dierum: at non pedestrem commutatur ita, ut labor quatuor, vel etiam quinque dierum compensetur cum jejuniis unius diei. Ludovicus à Cruce de *Bull. Cruce. d. 1. c. 7. d. 3. n. 2.* sic commutat ejusdem peregrinationis votum: Si equestris quis peregrinatur per votum sit, est faciendæ sumptuum comparatio, & hi Monasterio pauperi, vel orphanæ maritandæ, vel alteri pio operi dentur. Pro labore autem itineris, toto tempore, quo duratura erat peregrinatio, singulis mensibus confiteatur, & communicet; singulis ejusdem temporis hebdomadis semel jejundet, ac ter in hebdomada Rosarium recitet: & ad majorem securitatem sex sacrificia

celebrari curet: Si pedester erat peregrinatur, ultra expensas modo dictas erogandas, pro labore fateatur, communicetque decimoquoque quoque die, toto tempore quo duratura fuisse censetur peregrinatio: semel in hebdomada ejusdem duratur tempore jejundet: unum, vel alterum Rosarium recitet; elemosynam quampiam juxta sui status possibilitatem eroget, ac sex sacrificia celebrari curet.

14. Si quis potestatem habet commutandi votum Religionis Dominicane, in qua quotidie recitatur Officium, jejunatur in septem mensibus anni, abstinendumque semper à carnibus, commutare hæc posset, ex Sanch. *in clau. reg. lib. 6. c. 12. num. 21.* in jejuniū Feriæ sextæ pro tota vita item elemosynam suis facultatibus congruentem, qui perit commutationem largiatur; quotidie septem Psalmos recitet; & decimo quoque quinto die peccata fateatur. Addit Medinal *l. 1. sum. c. 14. §. 7. in tract. de commutat. reg. 3.* ut etiam dicto decimo quinto quoque die communicet.

Non placet Ludovico à Cruce de *Bulla Cruce. d. 1. c. 7. d. 4. num. 2.* sicut nec Sanch. *ibid.* n. 43. hæc commutatio, videtur enim esse in minus, cum onera Religionis sint his multo majora; quare tandem concludit, ut intermiscetur dispensatio.

15. Votum absolutum tum Castitatis, tum Religionis nunciam, posse propriè commutari: quia omne opus est minus, quam Castitas, & Religio, notam Sanchez *l. c. n. 41.* alique *ibid. cit.* (quod tamen mihi difficile dictum videtur) unde semper admittendam esse dispensationem. Absolutum dixi: nam conditionatum, vel pœnale, cum à votis absolutum aliquantum deficiat, unde minorem exigant compensationem, commutari in æquale, vel quasi æquale sine dubio possent; Sic Sanchez *n. 41. sine 2.º* neget Ludov. à Cruce *ibid. n. 41.*

16. Votum allumendi Religionem certam non bene commutatur in aliam laxiorem, vel in aliam magis observantem: sic Suar. *l. 3. de Rel. l. 4. c. 9. n. 2.* unde vel intermiscetur dispensatio, vel alia opera addantur. Ratio est manifesta, quia laxior est minus bonum, minusque Deo grata, quam strictior.

17. Votum non inveniendi matrimonium commutant aliqui docti in Confessionem mensibus singulis biennio, ac tricenario faciendam, & in novem sacra: sic Sanchez *ibid. n. 42.* Sed Ludovicus à Cruce de *Bull. Cruce. l. c. d. 5.* qui meritò hæc minora videntur, addit injungendum esse aliquod pium opus in perpetuum, sicuti perpetuum est votum: quod tamen necessarium non esse, nos notavimus *supra, n. 5.*

18. Tunc Sacerdotij Votum commutant aliqui apud Sanchez *ibid. n. 43.* in recitationem quotidianam septem Psalmorum Pœnitentialium cum Litanis; vel in quotidianam recitationem Officii Beatissimæ Virginis, vel Calculorum Virgineorum, & in Confessionem, & Communionem decimoquoque quoque die, & ut cures celebrari sacrum singulis mensibus, utque insuper voveas castitatem; Quod si castitatem vovere refugas, hujus loco jejunes omnibus sextis Feriis.

19. Sed certè hæc commutatio valde minor videtur, quare vel aliud addatur, vel intermiscetur dispensatio.

20. Votum semper singulis, v.g. Sabbatis jejunandi potest commutari in Confessionem, & Communionem decimoquoque quoque die per annum integrum, & in tria sacra celebranda, vel in recitationem Calculorum Virgineorum, & in elemosynam modicam Sabbatis perpetuò faciendam. Ita nonnulli apud Sanchez. *mo. cit.* Aliis id parum videtur. Ita Ludov. à Cruce *l. c. d. 7. m. 3.* fateturque Sanchez *n. 44.* nam ideo ita commutant, ut vovens perpetuò Rosarium Beatæ Virginis genuflexus recitet in hebdomada, vel elemosynam aliquam distribuat semel item in hebdomada, addit Coronam Christi Domini sexis genibus recitanda.

21. Votum recitandi singulis Feriis sextis perpetuò septem Psalmos, legitime commutabitur in modò dictis;

vel ut eadem Feria sexta, seu alio die semel in hebdomada jejunetur. Ita Ludov. à Cruce. *ibid.*
 22. Jejunium in pane, & aqua rectè commutabitur in recitationem integri Rosarii genibus flexis, addita oratione corporis: vel in elemosynas competentes, vel melius in confessionem, & communionem. Ita Bardi in exp. Bull. Cruce. p. 2. r. 73.
 23. Elemosyna commutetur in servitium in Hospitalibus, quot judicantur sufficientes ad compensandam quantitatem Elemosynæ promissæ. Ita idem *ibid.*
 24. Confessio, & Communio in actum contritionis, vel amoris Dei, & jejunium, addita recitatione Rosarii, vel Coronæ Virginis. Ita idem *ibid.*
 25. Celebratio Missæ in Communionem, in recitationem Officii, vel coronæ Virginis; vel in elemosynas, vel in jejunium. Ita idem *ibid.*

VII. An facta commutatione, vel etiam dispensatione, liceat redire ad prius votum?

Facta per legitimam jurisdictionem commutatione, contingit prius votum. Ita Sanchez. l. 4. c. 5. n. 42. quia commutatio est translatio in novam materiam, & prius extinctio. Hinc, si subrogata materiam sit inutilis, vel impossibilis etiam culpa ipsius votantis, (qui subrogatam eandem materiam omiserit cum peccato, juxta Ludov. à Cruce de Bull. Cruce. d. 2. c. 6. dub. 16. n. 12.) non obligatur votans ad redeundum ad prius votum. Ita Sayr. Sanc. Suar. Laym. apud Casti. d. 2. de voto, p. 2. n. 2. Commutatur, v. g. oratio S. Ignatii promissa, in jejunium ejus vigiliæ: si in vigilia propter infirmitatem jejunare tibi non datur, vel cum peccato non jejunasti, ad orationem non tenebis, quia votum de oratione jam extinctum per commutationem fuit. Idque locum etiam sortitur in commutatione votum sæculi, quæ sit vi professionis Religionis. Sic Casti. *ibid.* num. 3. quodque negent Vivald. in Cam. del. 3. p. c. 24. n. 28. Graff. p. 1. de off. lib. 2. c. 3. n. 3. Jquare, si in sæculum sine culpa, et dispensatione pontificis redeas, ad vota sæculi non tenebis cum culpa, vide *supra*. c. 2. §. 3. n. 5.

2. Si dispensetur, vel commutetur ad tempus tuum votum per subrogationem alicujus p. operis, tenebis (finito tempore, votoque iterum redeunte) ad illud opus subrogatum; v. g. dispensat Pontifex tuum votum Castitatis ad effectum nubendi, subrogatque jejunium singulæ hebdomadæ, si moratur uxor, adeoque ad votum castitatis redeas, obligarisne prosequi jejunia, posito, quod in Brevis commutationis Pontifex neque dixit, neque negavit jejunia debere esse perpetua.

3. Respondet Sanchez. lib. 4. in dec. c. 55. n. 21. quævis in commutatione aliorum votorum te non obliget ad dictam perpetuitatem; te tamen obligat in commutatione prædicti voti castitatis: quia tenor Brevis Pontificij videtur eam requirere. Sed certè probabile est cum Castro Pal. de voto, cap. 18. num. 6. te non obligari, quia cum redeat prioris voti obligatio, longè est à benignitate Ecclesiæ, ut remaneant opera subrogata, gravaretur enim duplici onere votans, altero voti, altero operis subrogati. Facta commutatione à Pontifice, v. g. jejunium, ad effectum matrimonij ineundi: an obligatio jejunandi incipiat, antequam inearum matrimonium; vide quod Sanchez. lib. 4. in Dec. c. 51. n. 21.

Verum, an Pontifex pro semper tibi dispenset in voto, v. g. Castitatis, dum nullam aliam strictiorem clausulam apponens, dicit (*pro hac vice*) & sic intelligatur, pro hoc voto, atque adeo absolute, vel mortua una uxor, possis aliam ducere? Vide apud eandem Sanchez. lib. 8. de matr. d. 31. Basilium Pontium lib. 8. matr. cap. 20. Summam Dianæ v. Dispensatio. n. 13. id tanquam probabile judicantem.

4. His præmissis, venio ad difficultatem in titulo præpositam, an scilicet impetrata dispensatione, vel commutatione voti à Superiore, liceat votanti negligere

materiam subrogatam, & sequè subjicere iterum prior voto? Dico cum Laym. lib. 4. r. 4. cap. 8. n. 27. Sanchez. l. c. n. 26. licere, si res subrogata sit minor, si major, si æqualis, (quamvis, si sit major, neget Suarez lib. 6. de voto cap. 2. d. n. 4.) idque quoties votans, voluit. Ratio est, quia tamen ex benigno, & interpretativo consensu benignissimi Dei, qui est creditor Voti, & ut Fideles ad votandum alliciantur, præsumimus hanc libertatem nobis Deum concessisse. Hinc etiam sequitur (inquit Lessius lib. 2. c. 5. dub. 16. in fin. 1. in 2. editione) si sæpius facta sit commutatio, possit servari quidvis illorum, in qua facta fuit, v. c. 9. votum peregrinationis, annua commutatum est in mensuatam confessionem, mensua confessio in jejunium hebdomadæ, jejunium hebdomadæ in certas preces quotidianas; potest votans satisfacere voto, vel prece, vel jejunio, vel confessione, vel peregrinatione hæc c. Lessio.

5. Hactenus dictum est de Commutatione impetrata à legitima jurisdictione; nunc de eadem dicamus, quando fuit facta propria auctoritate votantis.

Si commutasti votum tuum in majus, vel æquale, & hoc implesti, non tenebis amplius redire ad prius votum; quia jam satisfactum est Deo, ut ex se patet. Ita Ludov. à Cruce. in exp. Bull. Cruce. d. 1. c. 6. dub. 16. n. 2. Si commutasti in minus, & hoc item implesti, tenebis supplere, quod deficit, vel si id nolis, poteris reassumere prius votum. Quod si rem propria auctoritate subrogatam, v. g. jejunium subrogatum Rosario non implesti, distinguendum erit. Si enim res subrogata fuit, vel major, vel æqualis potes, quod tibi libuerit, exhibere: v. g. in dicto exemplo, potes, vel Rosarium recitare, vel jejunare. At si res subrogata minor fuit, tunc vel addendum aliquid, quo pertingatur ad æquale, seu majus, vel prius votum erit assumendum: patet hæc ex dictis.

6. Denique, si materiam subrogatam, v. g. jejunium exhibere non potes, potes autem prius votum v. g. in dicto casu Rosarium, certè obligaris redire ad Rosarium, hoc est, ad prius votum, si ad majus, si ad minus, si ad æquale fuerit facta à te commutatio. Colligitur ex cod. Lud. à Cruce, l. c. Ratio est, quia per commutationem propria auctoritate exhibitam, non transfertur vinculum ad rem subrogatam, sed solum per æquipollens satisfactum benignissimo Domino. Cum igitur ipsi satisfieri per materiam subrogatam, quæ tibi impossibilis, vel inutilis est reddita, jam non posse supponas, consequenter sequitur urgere vinculum voti, quod à suo robore per tuam commutationem nunquam cadit, quod tamen cecidisset, si per legitimam jurisdictionem concessa fuisset commutatio, ut *num.* 1. didicisti.

An peccet contra Votum, qui neglecto Voto commutato, negligit & materiam subrogatam? Dixi *supra*, c. 7. §. 5. num. 1.

CAPUT XVII.

Consilium de quadam Voti Commutatione.

1. Interrogatus, dum hæc scriberem, de cujusdam voti, Iac Iuramenti Commutatione, aliqua dedi, quæ non parum erunt accommodata, ut magis, magisque confirmantur, lucetque majorem nonnulla hæcenus allata concipiant, nam propterea labori eadem exscribendi, in Lectorem gratiam, hic non parcam.

§. I. Proponitur status Questionis.

1. Pater Bernardinus à S. Stephano, antequam suam, apud Minores de observantia professionem emitteret, legavit uncias centum monetæ Siculæ, id est, seuca ducenta